

Załącznik nr 4 do
Uchwały Rady Gminy
Bojszowy Nr ..... z dnia .....

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

---

Projekt

Bojszowy - Cieszyn, 2016 r.

Opracowanie:

Urząd Gminy Bojszowy

www.bojszowy.pl

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

www.deltapartner.org.pl

Spis treści

Wprowadzenie.....	4
1. Diagnoza obszaru zdegradowanego.....	5
1.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego.....	5
1.1.1 Wyniki badania ankietowego.....	5
1.1.2 Wyróżnione jednostki statystyczne.....	13
1.1.3 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego.....	16
1.2 Sfera społeczna.....	20
1.3 Sfera gospodarcza.....	31
1.4 Sfera środowiskowa.....	37
1.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	39
1.6 Sfera techniczna.....	51
1.7 Podsumowanie – wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	54
Spis tabel i rysunków.....	60

Wprowadzenie

Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777 z póź. zm.), która daje podstawę prawną do sporządzenia niniejszej diagnozy *rewitalizację* definiuje jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji (mieszkańców, podmioty prowadzące działalność gospodarczą, organizacje pozarządowe i grupy nieformalne, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz inne podmioty). Natomiast podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego są negatywne zjawiska społeczne oraz problemy w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej czy technicznej. Jednak decydujące znaczenie dla wyznaczenia obszaru zdegradowanego są problemy społeczne.

Gmina Bojszowy jest gminą wiejską, jednak na jej terenie znajdują się obszary, które w wyniku przemian gospodarczych, procesów historycznych, a także działalności niektórych podmiotów zostały zdegradowane i zaniedbane. Ponadto, mieszkańcy gminy borykają się również z problemami społecznymi. Dlatego niezbędne stało się wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy, w celu zaplanowania działań służących wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej. Zawartość merytoryczna niniejszego dokumentu, oprócz zapisów *ustawy o rewitalizacji* uwzględnia także *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* opracowane przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju oraz *Wytyczne IZ RPO WSL dotyczące zasad przygotowania lokalnych programów rewitalizacji w perspektywie finansowej 2014-2020*.

Tym samym diagnoza stanowi podsumowanie szczegółowej analizy różnych danych będących w posiadaniu Urzędu Gminy Bojszowy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bojszowach, Komendy Powiatowej Policji w Bieruniu, Powiatowego Urzędu Pracy w Tychach oraz szkół podstawowych i gimnazjum. Pozwoliło to określić, na których obszarach gminy występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych, tym samym został wyznaczony obszar zdegradowany. Został on podzielony na trzy podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. Ze względu na fakt, że tak wyznaczony obszar zdegradowany ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy, obszar rewitalizacji obejmuje całość obszaru zdegradowanego. Zatem zasięg obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Bojszowy obejmuje trzy podobszary: Bojszowy – centrum, Bojszowy Nowe – centrum oraz Jedlina – centrum. Tereny te znajdują się w granicach administracyjnych gminy Bojszowy i zostały wyodrębnione w oparciu o szczegółową diagnozę społeczną, gospodarczą, środowiskową, funkcjonalno-przestrzenną oraz techniczną.

1. Diagnoza obszaru zdegradowanego

1.1. Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego

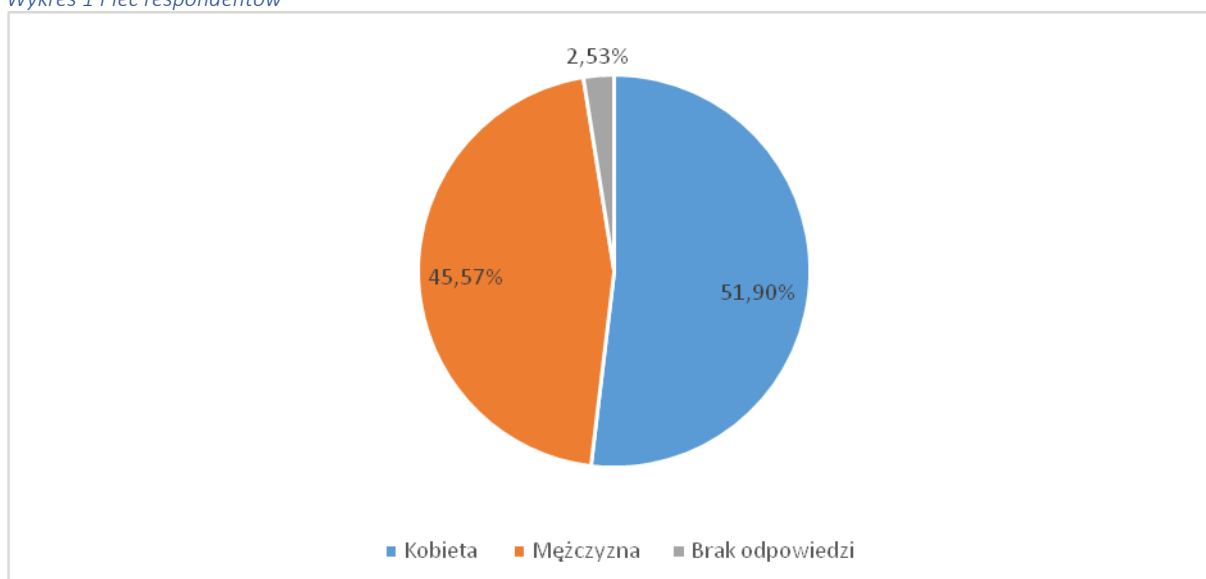
1.1.1. Wyniki badania ankietowego

Na potrzeby opracowania *Diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy* przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców gminy, które służyło pozyskaniu opinii na temat potrzeb przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych na jej terenie. W ramach badania ankietowego ocenie mieszkańców podlegały obszary zgodnie ze statutowym podziałem gminy na miejscowości: Bojszowy, Bojszowy Nowe, Jedlina, Międzyrzecze, Świerczyniec.

Kwestionariusz ankiety dostępny był w formie elektronicznej na stronie www.bojszowy.pl oraz w formie papierowej w Urzędzie Gminy w Bojszowach, w Gminnej Bibliotece Publicznej w Bojszowach oraz jej fili w Bojszowach Nowych, a także w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bojszowach z siedzibą w Świerczyńcu. Ponadto, w celu dotarcia do jak największej liczby osób, ankieta została dołączona do grudniowego numeru lokalnej gazety „Nasza Rodnia” – nr 12 (236). Mieszkańcy mieli możliwość składania wypełnionych ankiet od 3 do 16 grudnia 2016 roku. Łącznie wpłynęło 79 wypełnionych formularzy. Uzyskane informacje oraz opinie stanowią ważny punkt odniesienia podczas konstruowania *Diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy*. Pozwoliło to nie tylko na spojrzenie na obszar gminy pod kątem danych statystycznych, ale również z punktu widzenia interesariuszy przyszłych działań rewitalizacyjnych.

Wśród osób ankietowanych liczniejszą grupę stanowiły kobiety (51,90%).

Wykres 1 Płeć respondentów

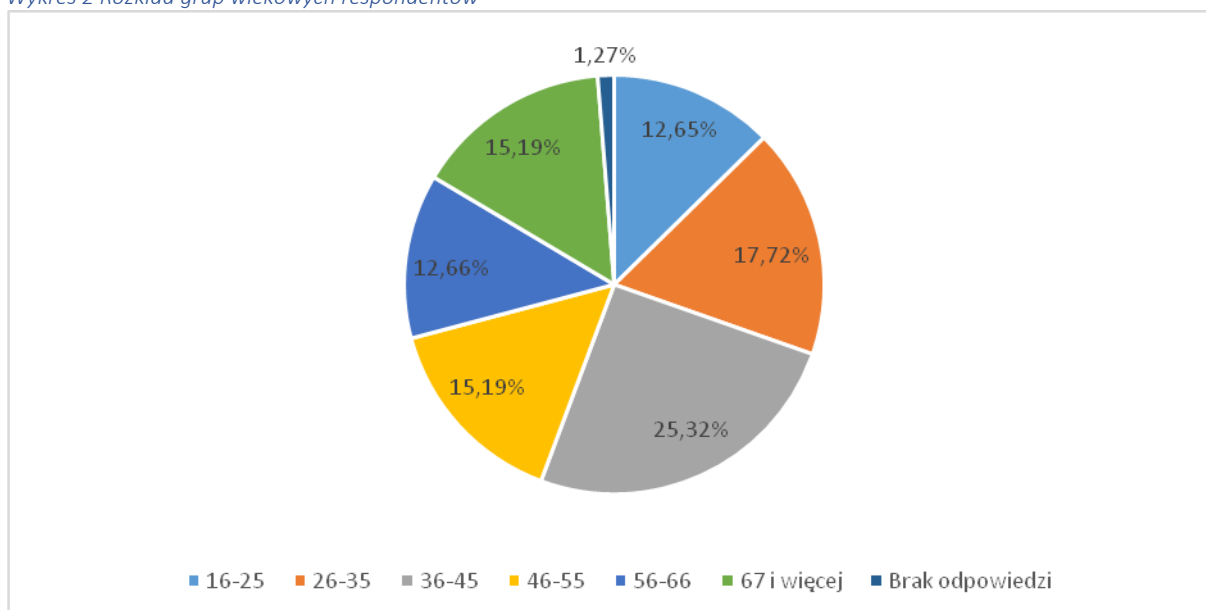

Źródło: wyniki badań ankietowych

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Wśród respondentów znajdują się przedstawiciele wszystkich grup wiekowych. Najliczniejszą grupę stanowią osoby pomiędzy 36 a 45 rokiem życia (25,32%) oraz osoby pomiędzy 26 a 35 rokiem życia (17,72%). Świadczy to o zainteresowaniu rozwojem gminy głównie przez osoby o skonkretyzowanej sytuacji na rynku pracy, co determinuje w dużym stopniu postrzeganie działań rozwojowych w gminie.

Wykres 2 Rozkład grup wiekowych respondentów

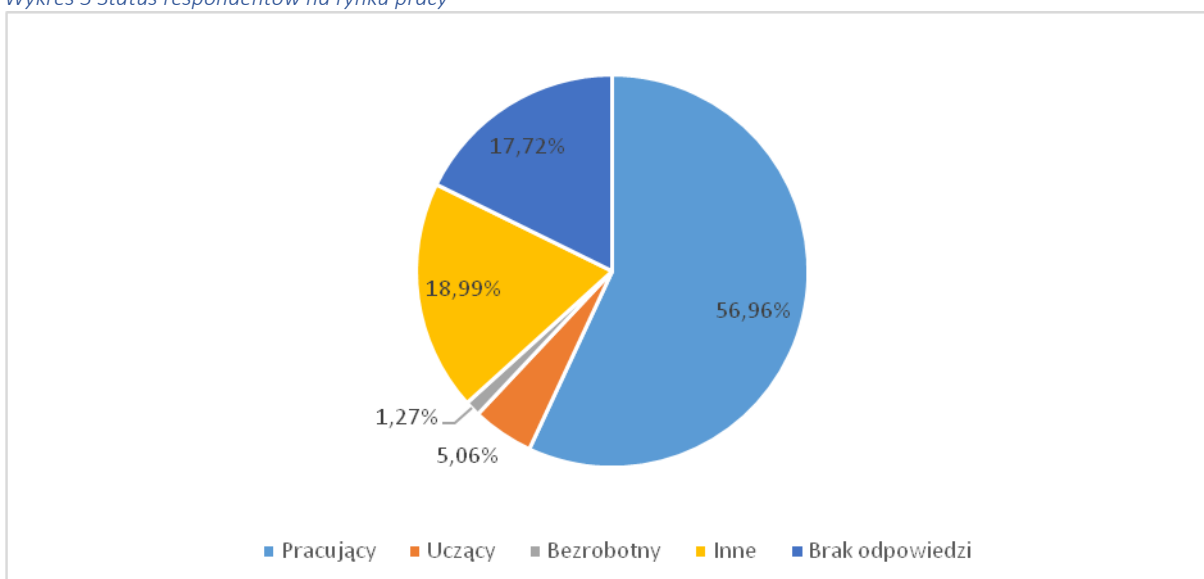

Źródło: wyniki badań ankietowych

Status na rynku pracy mieszkańców gminy Bojszowy może stanowić istotny czynnik determinujący wybór odpowiedzi i formułowane opinie dotyczące planowanych działań rewitalizacyjnych. Dlatego warto przyjrzeć się jak przedstawia się przekrój ankietowanych w kontekście tego kryterium. Zdecydowanie przeważającą grupę wśród ankietowanych stanowiły osoby pracujące (56,96%). Osoby uczące się i bezrobotne stanowiły odpowiednio 5,06% oraz 1,27% respondentów.

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Wykres 3 Status respondentów na rynku pracy

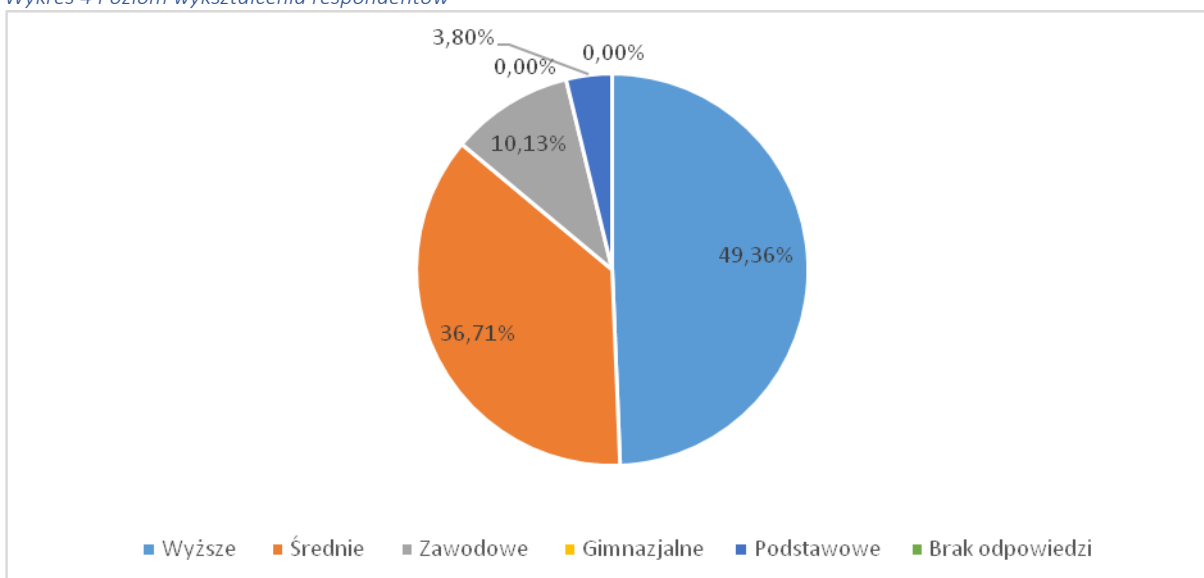

Źródło: wyniki badań ankietowych,

Również poziom wykształcenia respondentów może być czynnikiem wpływającym na postrzeganie sytuacji w gminie, w kontekście planowanej rewitalizacji.

Największe zainteresowanie działaniami rozwojowymi gminy Bojszowy odnotowano w grupie osób z wykształceniem wyższym (49,36%). Kolejną grupę stanowią osoby posiadające wykształcenie średnie (36,71%). Wynik ten potwierdza rosnące zainteresowanie sprawami publicznymi wraz z wzrastającym poziomem wykształcenia.

Wykres 4 Poziom wykształcenia respondentów

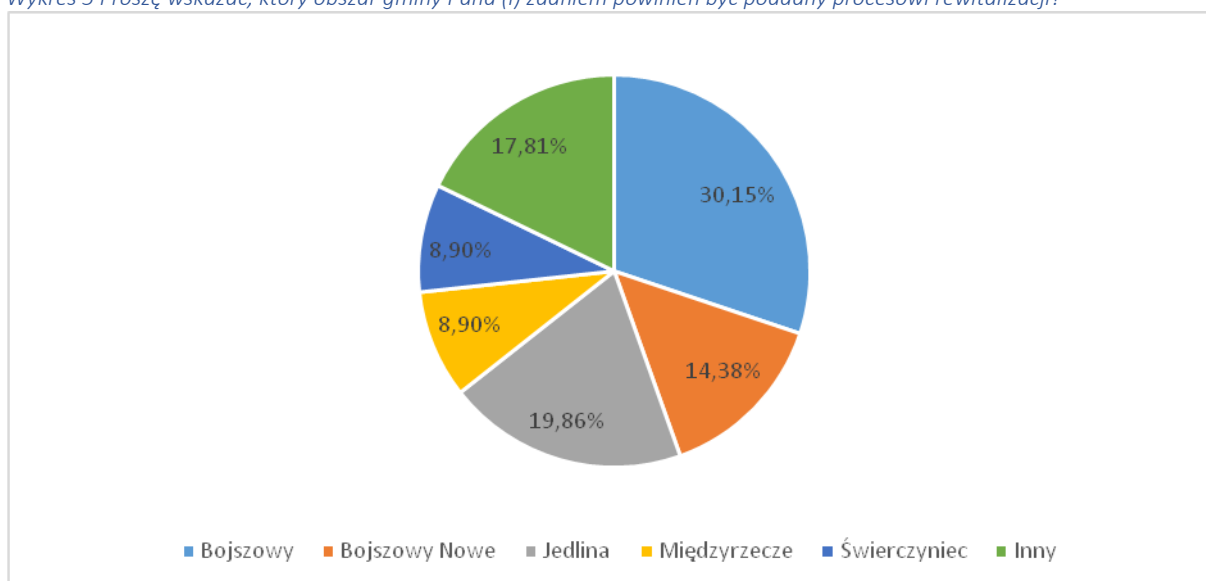

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Źródło: wyniki badań ankietowych

Respondenci zostali poproszeni o ocenę wyboru obszaru przewidzianego do rewitalizacji. 30,15% wskazało obszar Bojszów, 19,86% obszar Jedliny, 14,38% obszar Bojszów Nowych, natomiast aż 17,81% wyszczególniło miejsca, ulice, które według nich powinny być rewitalizowane. Poniżej zaprezentowano propozycje, jakie padły ze strony mieszkańców: ul. Św. Jana – park i okolice, ul. Gaikowa, ul. Ruchu Oporu, Zandgruba, Dworzysko, dolina Korzyńca, dwór Jedliński.

Wykres 5 Proszę wskazać, który obszar gminy Pana (i) zdaniem powinien być poddany procesowi rewitalizacji?

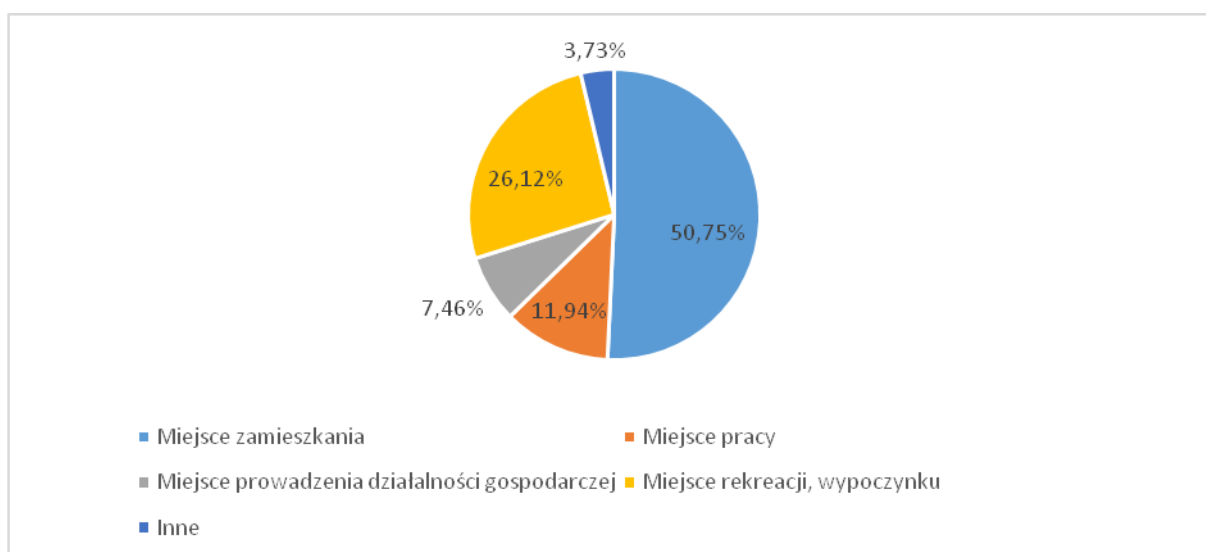
Źródło: wyniki badań ankietowych

Powiązanie respondentów z obszarem wyznaczonym do rewitalizacji wynika głównie z funkcji mieszkaniowej (50,75%). Dla 38,06% respondentów związek z obszarem wynika z miejsca pracy oraz funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej. Najmniej respondentów uzasadniło swój wybór prowadzeniem na tym terenie działalności gospodarczej (7,46%).

Wykres 6 Proszę podać związek z terenem wskazanym do rewitalizacji

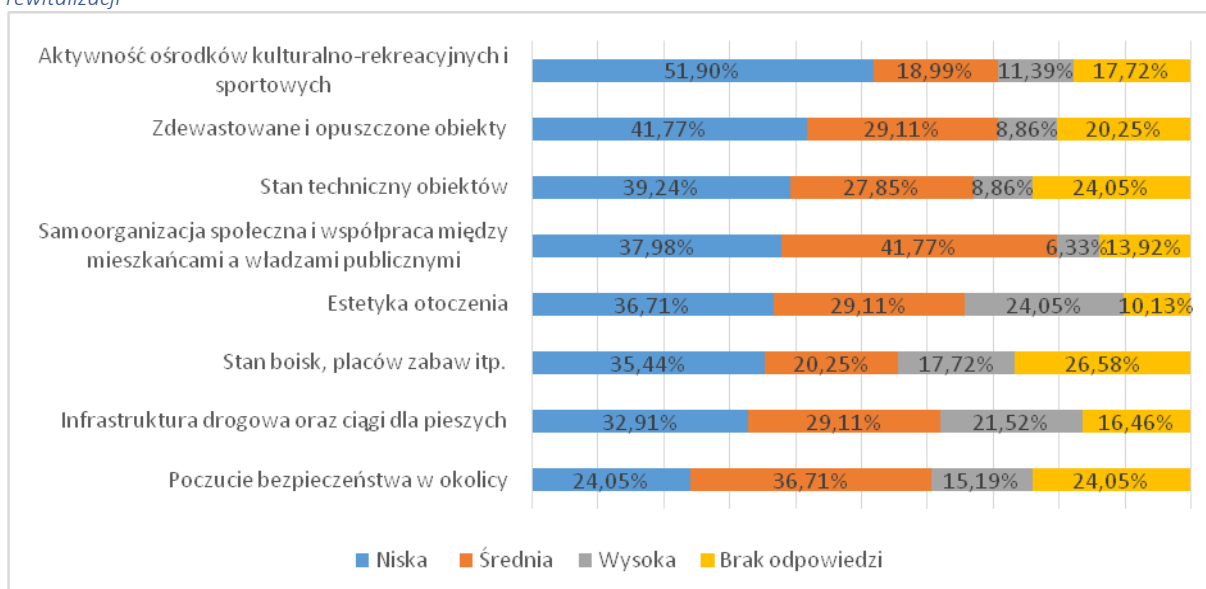
Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Źródło: Wyniki badań ankietowych

Ankietowani ocenili poszczególne czynniki wpływające na jakość życia na wskazanym przez nich do rewitalizacji obszarze. Ponad połowa respondentów (51,90%) oceniła jako niską, jakość czynnika jakim jest aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych. Blisko połowa zwróciła uwagę na zdewastowane i opuszczone obiekty (41,77%), stan techniczny obiektów (39,24%), samoorganizację społeczną i współpracę między mieszkańcami a władzami publicznymi (37,98%) oraz estetykę otoczenia (36,71%).

Wykres 7 Proszę ocenić wymienione elementy związane z jakością życia na wskazanym przez Pana(ni) obszarze rewitalizacji

Źródło: wyniki badań ankietowych

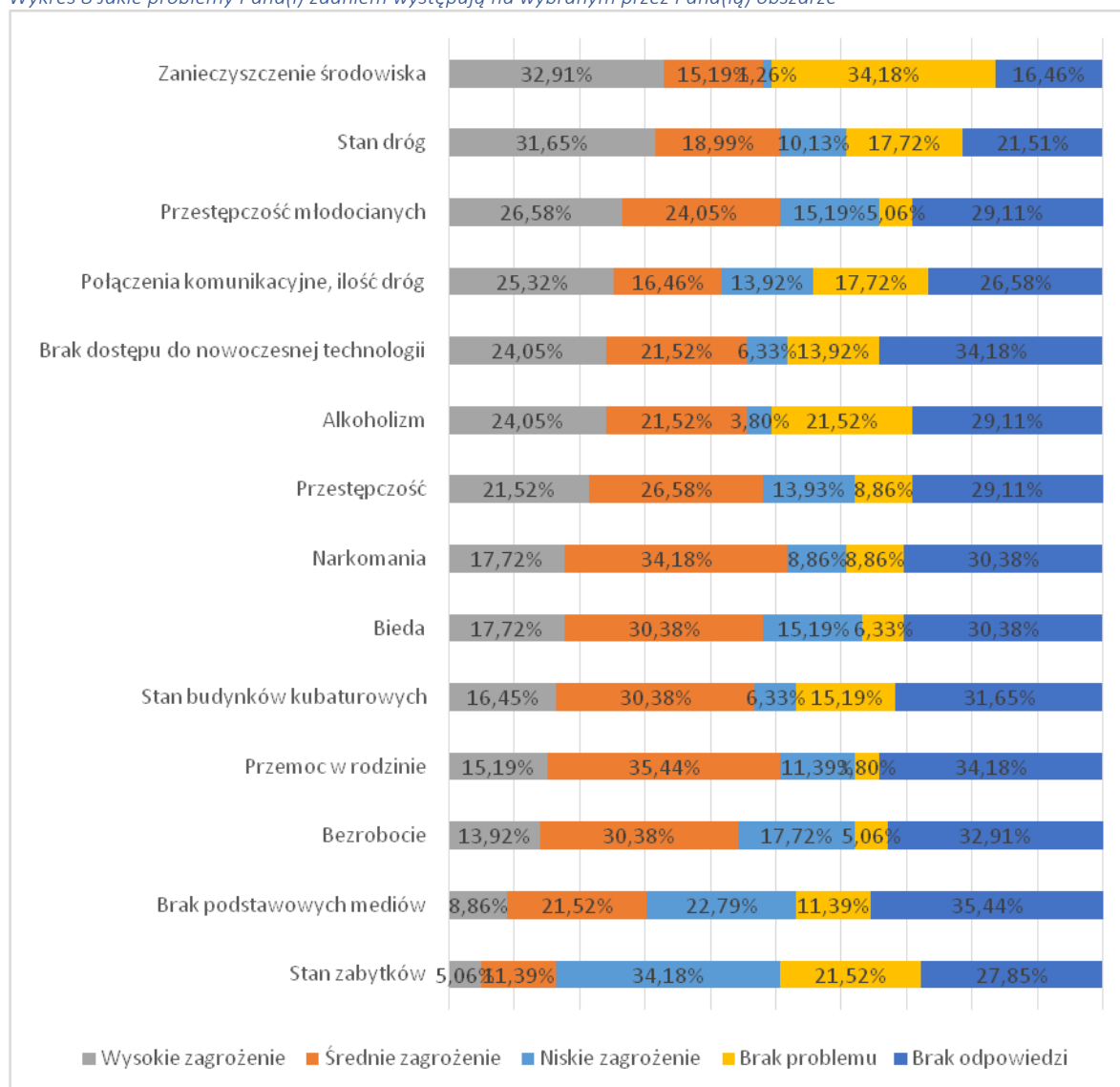
Na wybranych przez respondentów obszarach pozycję dominującą pośród problemów o charakterze społecznym zajmują: przestępczość młodocianych, uzależnienie od alkoholu, narkomania, bieda, przemoc w

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

---

rodzinie. Również zanieczyszczenie środowiska, stan dróg, połączenia komunikacyjne, brak dostępu do nowoczesnej technologii generują zagrożenie dla jakości i pozytywnego odbioru obszaru.

Wykres 8 Jakie problemy Pana(i) zdaniem występują na wybranym przez Pana(ią) obszarze

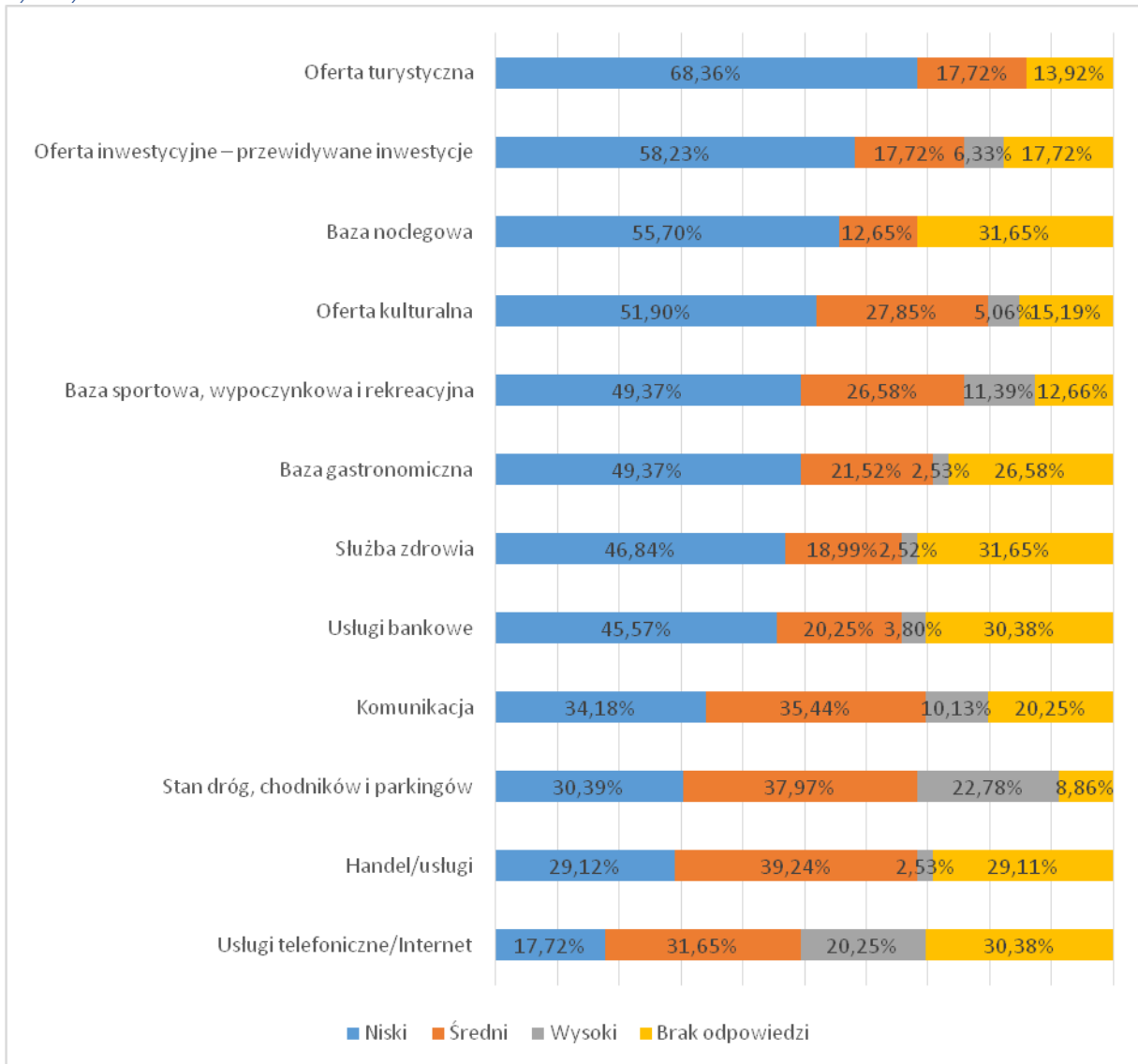

Źródło: wyniki badań ankietowych

W opinii respondentów zainteresowanie władz oraz innych instytucji w działania na terenie obszaru nie koncentruje się wystarczająco wokół podniesienia jakości oferty turystycznej, oferty inwestycyjnej, bazy noclegowej, oferty kulturalnej, bazy sportowej, bazy gastronomicznej oraz służby zdrowia.

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Wykres 9 Jak ocenił(a) by Pan(i) poziom zainteresowania władz oraz innych instytucji wskazanymi poniżej dziedzinami na wybranym obszarze

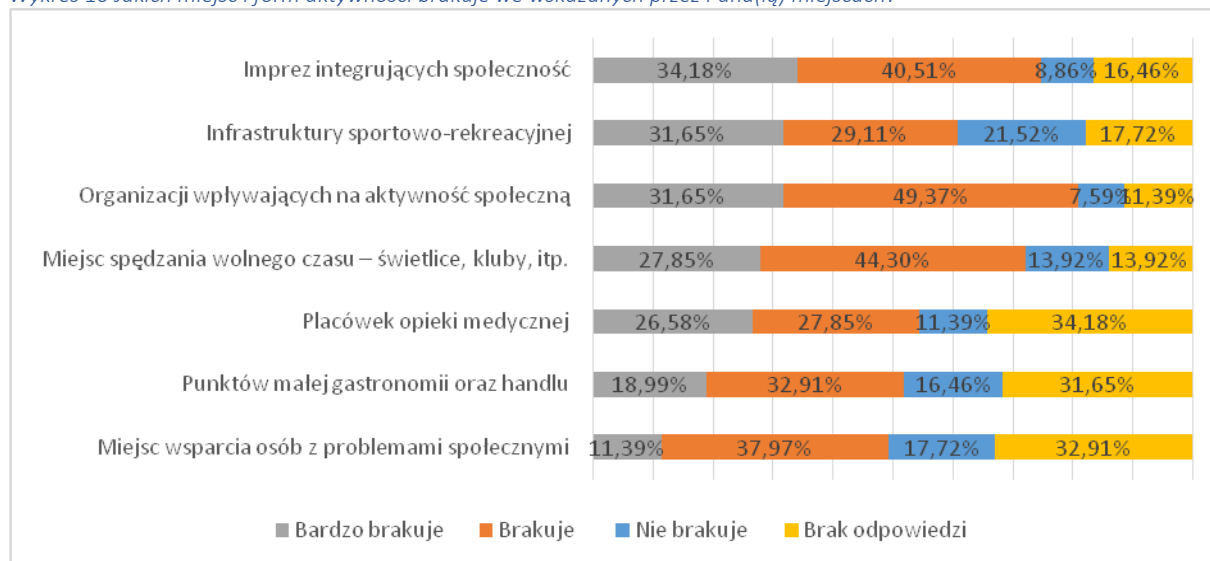

Źródło: wyniki badań ankietowych

Mieszkańcy gminy Bojszowy wskazują na niską dostępność na obszarze wymagającym rewitalizacji, imprez integrujących społeczność, infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, organizacji wpływających na aktywność społeczną oraz miejsc spędzania wolnego czasu- świetlic, klubów itp.

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Wykres 10 Jakich miejsc i form aktywności brakuje we wskazanych przez Pana(iq) miejscach?

Źródło: wyniki badań ankietowych

Wyniki badań ankietowych dotyczących zagadnienia rewitalizacji na terenie gminy Bojszowy wyraźnie wskazują, że mieszkańcy dostrzegają tego rodzaju potrzeby. Badanie przeprowadzone wśród mieszkańców umożliwiło zdefiniowanie potrzeb i problemów dotyczących społeczności w kontekście rewitalizacji, a także na wskazanie obszarów problemowych.

1.1.2 Wyróżnione jednostki statystyczne

W ramach prowadzonych prac analitycznych zdecydowano się na wyróżnienie w gminie Bojszowy 8 jednostek statystycznych. Dla skutecznego przeprowadzenia tego procesu wykorzystano podział gminy na miejscowości, częściowo je modyfikując ze względu na występujące powiązania funkcjonalne części obszarów, jak również identyfikowane zjawiska kryzysowe. Następnie dokonano analizy porównawczej w obrębie wyłonionych jednostek, co umożliwiło wskazanie obszarów znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji ze względu na odnotowywane negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, funkcjonalno-społeczne i techniczne. Poniżej przedstawiono podział gminy na obszary poddane analizie:

I – Świerczyniec

II – Bojszowy

III – Bojszowy - centrum

IV – Bojszowy Nowe

V – Bojszowy Nowe - centrum

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

---

VI – Międzyrzecze

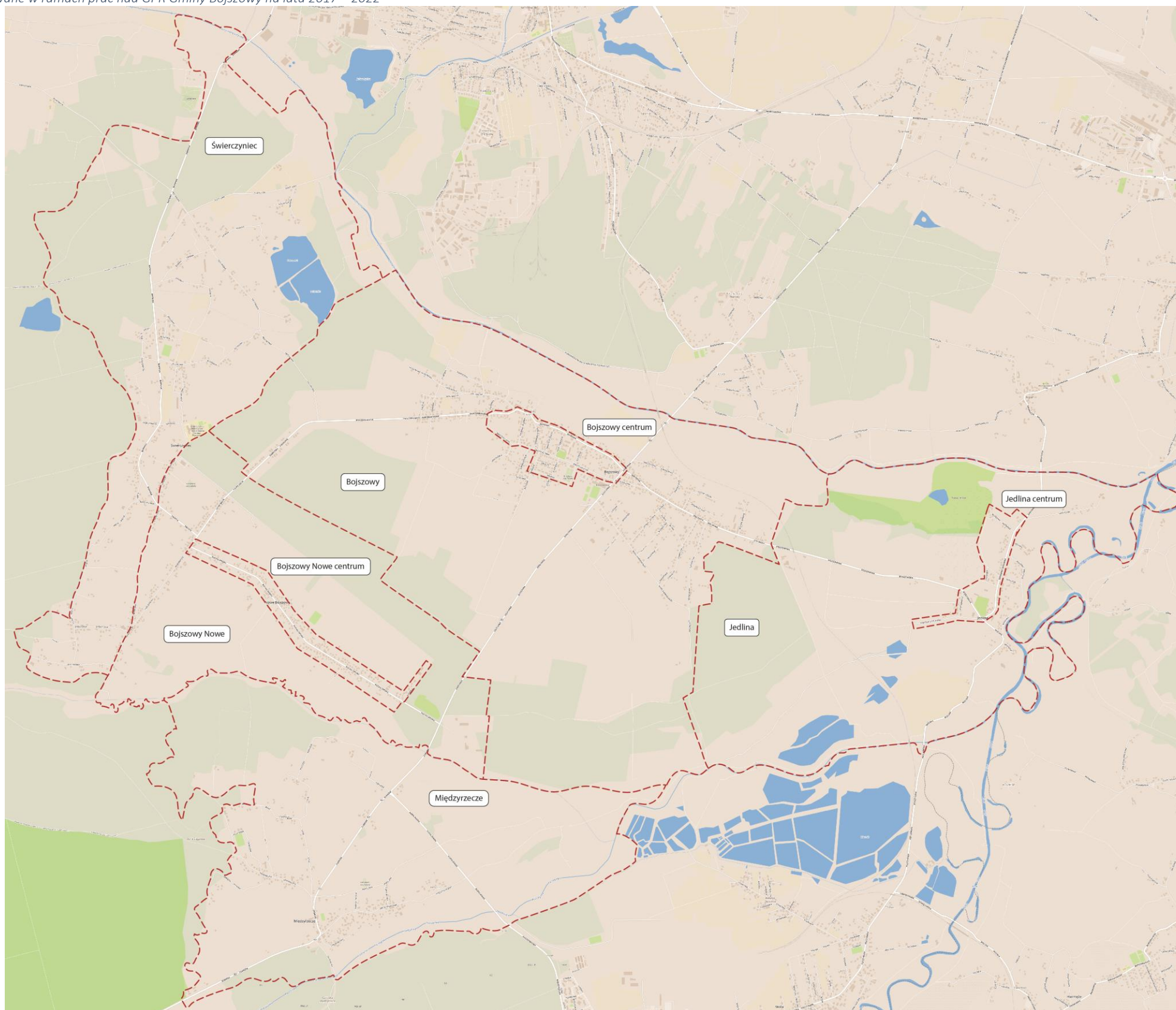
VII – Jedlina

VIII – Jedlina - centrum

Poniższa grafika prezentuje podział gminy Bojszowy na wskazane jednostki statystyczne.

.

Rysunek 1 Jednostki statystyczne analizowane w ramach prac nad GPR Gminy Bojszowy na lata 2017 – 2022

Źródło: opracowanie własne

1.1.3 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego

Dla prawidłowego przeprowadzenia delimitacji analizowanych jednostek statystycznych konieczny był wybór odpowiednich zmiennych, które je w sposób istotny statystycznie różnicują. Ze względu na charakter gminy i występujące w niej zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenne i techniczne, konieczne było zbadanie szeregu zmiennych i wypracowanie katalogu umożliwiającego analizę każdej ze sfer wskazanych w Ustawie o rewitalizacji. Przeprowadzone prace umożliwiły wypracowanie zbioru zmiennych zaprezentowanych w poniższej tabeli.

Tabela 1 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis	Uzasadnienie wyboru
SFERA SPOŁECZNA	1	Indeks starości	Wskaźnik określający poziom kapitału ludzkiego. Zmienna skategoryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej udział osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie osób w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Bojszowy	Wskaźnik pozwala ocenić poziom kapitału ludzkiego, który silnie wpływa na potencjał społeczny gminy.
	2	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego. Zmienna skategoryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Bojszowy	Wskaźnik pozwala ocenić poziom kapitału społecznego, który silnie wpływa na potencjał społeczny gminy.
	3	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Zmienna skategoryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Bieruniu	Wskaźnik ujawnia poziom odczuwanego bezpieczeństwa na danym terenie, co wpływa na jego wizerunek i potencjał społeczny terenu.
	4	Liczba osób wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze z punktu widzenia przemocy. Zmienna skategoryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób wobec których istnieje podejrzenie że są dotknięte przemocą w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Bieruniu	Wskaźnik ujawnia poziom zagrożenia przemocą domową na danym terenie, co wpływa na jego wizerunek i potencjał społeczny terenu.

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis	Uzasadnienie wyboru
	5	Liczba klientów GOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej uwzględniający liczbę klientów GOPS. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców. Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach	Wskaźnik pozwala ocenić poziom ubóstwa, które obok bezrobocia stanowi podstawowe źródło problemów o charakterze społecznym.
	6	Średnia kwota udzielonych świadczeń ogółem na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom finansowy udzielanej pomocy w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej uwzględniający średnią kwotę świadczeń. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców. Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach	Wskaźnik ten pozwala wstępnie ocenić jak kształtują się kwoty wypłacanych świadczeń pomocowych, które stanowią istotny element gminnego budżetu.
	7	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Zmienna skategoryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Tychach	Wskaźnik pozwala ocenić poziom bezrobocia, które stanowi podstawowe źródło problemów o charakterze społecznym.
SFERA GOSPODARCZA	8	Aktywność gospodarcza	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru. Zmienna skategoryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców. Źródło danych: Rejestr CEIDG	Wskaźnik pozwala ocenić stopień przedsiębiorczości mieszkańców gminy.
	9	Kondycja lokalnych przedsiębiorstw	Wskaźnik skupiający się na kondycji lokalnej gospodarki. Zmienna skategoryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej stosunek liczby podmiotów nowo zarejestrowanych do podmiotów wyrejestrowanych. Źródło danych: Urząd Gminy Bojszowy	Wskaźnik pozwala ocenić kondycję lokalnej gospodarki.

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis	Uzasadnienie wyboru
	10	Średnia wartość sprzedaży napojów alkoholowych na 100 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na średniej wartości sprzedaży napojów alkoholowych. Zmienna skategoryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej średnią wartość sprzedaży napojów alkoholowych na 100 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Bojszowy	Wskaźnik ten pozwala ocenić jak kształtuje się rozkład sprzedaży napojów alkoholowych w gminie, obrazuje realne zagrożenie problemem alkoholowym.
SFERA ŚRODOWISKOWA	11	Masa wyrobów azbestowych na 1 km ²	Wskaźnik obrazujący obszary z największymi potrzebami środowiskowymi. Zmienna skategoryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej masę wyrobów azbestowych na 1 km ² . Źródło danych: Urząd Gminy Bojszowy	Wskaźnik pozwala ocenić skalę zagrożenia odpadami azbestowymi. Wskazuje na obszary, gdzie wymagana jest niezwłoczna interwencja.
	12	Poziom natężenia hałasu	Wskaźnik skupiający się na ocenie poziomu natężenia hałasu. Zmienna skategoryzowana, oceniana w zależności od uciążliwości powstałej na skutek istniejącej infrastruktury drogowej i transportu.	Wskaźnik pozwala ocenić poziom natężenia hałasu na wybranych obszarach.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	13	Dostęp do terenów zielonych	Wskaźnik obrazujący dostępność terenów zielonych. Zmienna skategoryzowana na podstawie liczby dostępnych parków. Źródło danych: Urząd Gminy Bojszowy	Wskaźnik pozwala ocenić dostępność do atrakcyjnych terenów zielonych.
	14	Dostęp do placówek szkolnych	Wskaźnik skupiający się na ocenie dostępności różnorodnych placówek szkolnych. Zmienna skategoryzowana na podstawie liczby istniejących placówek szkolnych funkcjonujących na danym obszarze. Źródło danych: Urząd Gminy Bojszowy	Wskaźnik pozwala ocenić dostępność do placówek szkolnych.
	15	Jakość usług edukacji	Wskaźnik skupiający się na ocenie jakości podstawowych usług edukacyjnych. Zmienna skategoryzowana na podstawie wyników z części I sprawdzianu na zakończenie nauki w szkole podstawowej w latach 2015 – 2016 (w %). Źródło danych: Urząd Gminy Bojszowy	Wskaźnik pozwala ocenić jakość podstawowych usług edukacyjnych oraz poziom nauczania w gminie Bojszowy.
	16	Dostęp do usług publicznych	Wskaźnik skupiający się na ocenie dostępności usług publicznych. Zmienna skategoryzowana na podstawie liczby instytucji funkcjonujących na danym obszarze. Źródło danych: Urząd Gminy Bojszowy	Wskaźnik pozwala ocenić dostępność do usług publicznych.

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis	Uzasadnienie wyboru
	17	Dostęp do parkingów	Wskaźnik skupiający się na ocenie dostępności parkingów. Zmienna skategoryzowana na podstawie liczby parkingów istniejących na danym obszarze. Źródło danych: Urząd Gminy Bojszowy	Wskaźnik pozwala ocenić dostępność parkingów.
	18	Dostęp do placów zabaw	Wskaźnik skupiający się na ocenie dostępności placów zabaw. Zmienna skategoryzowana na podstawie liczby dostępnych placów zabaw. Źródło danych: Urząd Gminy Bojszowy	Wskaźnik pozwala ocenić dostępność placów zabaw.
	19	Dostęp do punktów sprzedaży alkoholu	Wskaźnik skupiający się na ocenie dostępności punktów sprzedaży alkoholu. Zmienna skategoryzowana, w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Bojszowy	Wskaźnik pozwala ocenić dostępność punktów sprzedaży alkoholu, a tym samym skalę zagrożenia w kontekście uzależnień alkoholowych.
	20	Poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru	Wskaźnik skupiający się na ocenie występujących barier urbanistycznych, które utrudniają rozwój nowych funkcji.	Wskaźnik pozwala ocenić poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do nowych funkcji obszaru.
	21	Poziom obsługi komunikacyjnej	Wskaźnik skupiający się na ocenie jakości poziomu obsługi komunikacyjnej. Zmienna skategoryzowana, w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę przystanków na 1 km ² . Źródło danych: MZK Tychy	Wskaźnik pozwala ocenić poziom obsługi komunikacyjnej na terenie gminy Bojszowy.
SFERA TECHNICZNA	22	Poziom degradacji przestrzeni publicznej	Wskaźnik opisujący poziom degradacji przestrzeni publicznej. Zmienna skategoryzowana, prezentowana w formie uśrednionej pokazującej stan techniczny obiektów użyteczności publicznej. Źródło danych: Urząd Gminy Bojszowy	Wskaźnik pozwala ocenić poziom degradacji przestrzeni publicznej.
	23	Potrzeby w zakresie termomodernizacji	Wskaźnik opisujący potrzeby w zakresie termomodernizacji. Zmienna skategoryzowana, pokazująca udział obiektów użyteczności publicznej przeznaczonych do termomodernizacji. Źródło	Wskaźnik pozwala ocenić potrzeby w zakresie termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej.

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis	Uzasadnienie wyboru
			danych: Urząd Gminy Bojszowy	

Źródło: opracowanie własne

Powyżej wymienione zmienne zostały zaprezentowane w kolejnych rozdziałach oraz szczegółowo omówione i zwizualizowane.

1.2. Sfera społeczna

Kluczowa z punktu widzenia rewitalizacji sfera społeczna została poddana analizie, dzięki której wyprowadzono wskaźniki pokazujące kondycję poszczególnych jednostek statystycznych. Wartość wskaźników wyprowadzono z liczby bezwzględnej osób w poszczególnych kategoriach, którą przeliczono na 100 mieszkańców obszaru oraz całej gminy Bojszowy. Umożliwia to porównanie wartości wskaźnika pomiędzy obszarami oraz w stosunku do wartości dla całej gminy.

Pierwszą zmienną poddaną analizie jest poziom kapitału ludzkiego. Kapitał ludzki stanowi jeden z podstawowych elementów rozwoju społecznego. W jego skład wchodzi ogół predyspozycji, wiedzy, umiejętności oraz kompetencji, które umożliwiają ich spożytkowanie w konkretnych zadaniach. Jednym z czynników, który opisuje zasoby kapitału ludzkiego jest sytuacja demograficzna. W przedmiotowym dokumencie posłużono się miernikiem bazującym na ilościowych relacjach pomiędzy grupami wieku tzw. indeksem starości, obliczanym jako liczba osób w wieku poprodukcyjnym na sto osób w wieku przedprodukcyjnym. Im wartość tego wskaźnika jest wyższa, tym społeczeństwo jest starsze, gdyż więcej ludności starszej przypada na określoną populację ludzi młodych. W tabeli poniżej zestawiono wartości wskaźnika z zakresu poziomu kapitału ludzkiego. Wartość średnia indeksu starości dla całej gminy Bojszowy wyniosła 74. Świadczy to o relatywnie wysokim poziomie zaawansowania procesu starzenia się ludności gminy. Obszarami o najmniej korzystnej sytuacji są: Bojszowy – centrum – 97, Międzyrzecze – 88 oraz Bojszowy - 76. W przypadku tych obszarów indeks starości ma najwyższą wartość, co rzutuje na słaby poziom kapitału ludzkiego. Obszarami o największym potencjale społecznym są te, które wykazują najniższą wartość indeksu starości, należą do nich: Świerczyniec – 59, Bojszowy Nowe – 65. Gmina Bojszowy stoi przed społecznym wyzwaniem, jakim jest starzenie się społeczeństwa. W gminie przybywa osób starszych, które cieszą się dobrym zdrowiem i nie chcą przerywać swojej aktywności wraz z przejściem na emeryturę. Co więcej, dużym problemem staje się izolacja społeczna osób starszych, ze względu na wiek, ubóstwo, chorobę czy niepełnosprawność. W gminie dostrzega się realną potrzebę stworzenia przestrzeni integracji dla osób starszych, która stanie się miejscem realizacji pasji, rozwoju talentów, dokształcania oraz spędzania czasu w sposób aktywny i kreatywny.

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

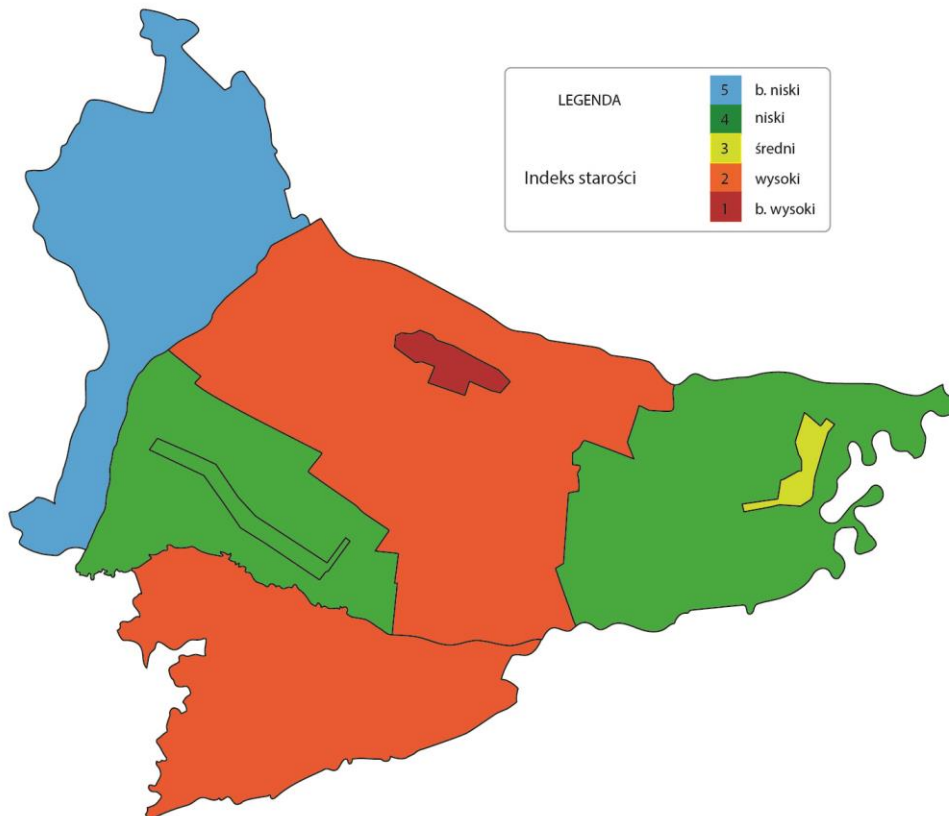
Tabela 2 Indeks starości

Lp.	Obszar	Ludność [os.]	Wiek przedprodukcyjny (roczniki od 1999 do 2016)	Wiek produkcyjny (kobiety: rocznik 1998 do 1957; mężczyźni: rocznik od 1998 do 1952)	Wiek poprodukcyjny (kobiety: rocznik od 1956; mężczyźni: rocznik od 1951)	Indeks starości
I	Świerczyniec	1 321	310	827	184	59
II	Bojszowy	2 735	584	1 707	444	76
III	Bojszowy - centrum	868	175	524	169	97
IV	Bojszowy Nowe	501	102	333	66	65
V	Bojszowy Nowe - centrum	818	182	514	122	67
VI	Międzyrzecze	858	163	551	144	88
VII	Jedlina	239	51	154	34	67
VIII	Jedlina - centrum	230	48	147	35	73
Gmina Bojszowy		7 570	1 615	4 757	1 198	74

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Bojszowy

Na poniżej grafice zaprezentowano skategoryzowany rozkład przestrzenny wskaźnika *Indeks starości*.

Rysunek 2 Indeks starości

Źródło: opracowanie własne

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Kolejną zmienną określającą stopień zdegradowania społecznego jest poziom kapitału społecznego, który decyduje o spójności społecznej danego obszaru. Kapitał społeczny w głównej mierze jest zjawiskiem kulturowym, które obejmuje obywatelskie nastawienie członków społeczeństwa, normy społeczne wspierające działania wspólne oraz zaufanie interpersonalne. Oceniając rozwój kapitału społecznego w Bojszowach, posłużono się stanem trzeciego sektora w społeczeństwie (NGO), który jest silnie powiązany z poziomem społeczeństwa obywatelskiego. Miarą poziomu kapitału społecznego poszczególnych obszarów w Bojszowach jest stopień zrzeszania się mieszkańców wyrażony w liczbie organizacji pozarządowych, które stanowią istotny potencjał w dążeniu do poprawy jakości życia mieszkańców. Na terenie gminy Bojszowy zarejestrowanych jest łącznie 19 organizacji pozarządowych, z czego najlepsza sytuacja panuje na obszarze: Międzyrzecze, gdzie wartość przeliczeniowa wskaźnika wyniosła 0,47. Najmniej korzystnie przedstawia się sytuacja obszarów: Jedlina – centrum – brak NGO, Bojszowy – 0,11, Bojszowy Nowe – centrum – 0,12. Średnia wartość wskaźnika dla całej gminy wyniosła 0,25. Niski poziom kapitału ludzkiego i społecznego jest przyczyną powstawania wielu dysfunkcji społecznych w gminie Bojszowy, które omówione zostały w dalszej części diagnozy.

Tabela 3 Kapitał społeczny

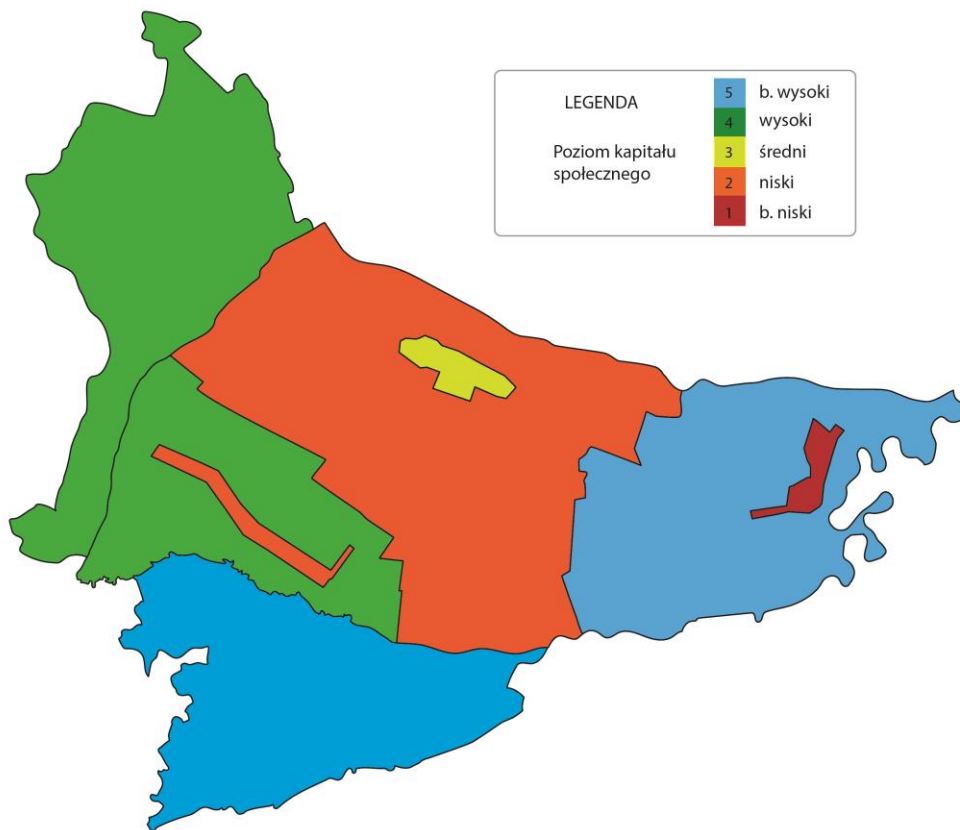
Lp.	Obszar	Ludność [os.]	Liczba organizacji pozarządowych	Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców
I	Świerczyniec	1 321	5	0,38
II	Bojszowy	2 735	3	0,11
III	Bojszowy - centrum	868	3	0,35
IV	Bojszowy Nowe	501	2	0,40
V	Bojszowy Nowe - centrum	818	1	0,12
VI	Międzyrzecze	858	4	0,47
VII	Jedlina	239	1	0,42
VIII	Jedlina - centrum	230	0	0,00
Gmina Bojszowy		7 570	19	0,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Bojszowy

Poniższa grafika obrazuje skategoryzowany rozkład przestrzenny wskaźnika - liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców.

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Rysunek 3 Poziom kapitału społecznego

Źródło: opracowanie własne

Kondycję społeczną danego obszaru określa się również w kontekście poziomu odczuwanego bezpieczeństwa, co ma znaczenie dla planowanych działań rewitalizacyjnych. Analiza porównawcza danych wykazała przekroczenia wartości wskaźników związanych z odnotowanymi zgłoszeniami przestępstw w stosunku do wartości dla całej gminy. Wartość wskaźnika dla całej gminy wyniosła 0,71. W poniższej tabeli kolorem zaznaczono obszary o wartości wskaźnika przekraczającej wartość dla całej gminy: Jedlina – 1,67, Jedlina – centrum – 1,30, Bojszowy – centrum – 1,27, Bojszowy Nowe – 1,00, Międzyrzecze – 0,93. Analiza wskaźnikowa danych ujawnia, iż kondycja sfery społecznej zasadniczo determinowana jest poprzez odnotowywane na terenie gminy przestępstwa, w tym do najczęściej popełnianych należą: kradzież z włamaniem, kradzież i zniszczenie mienia.

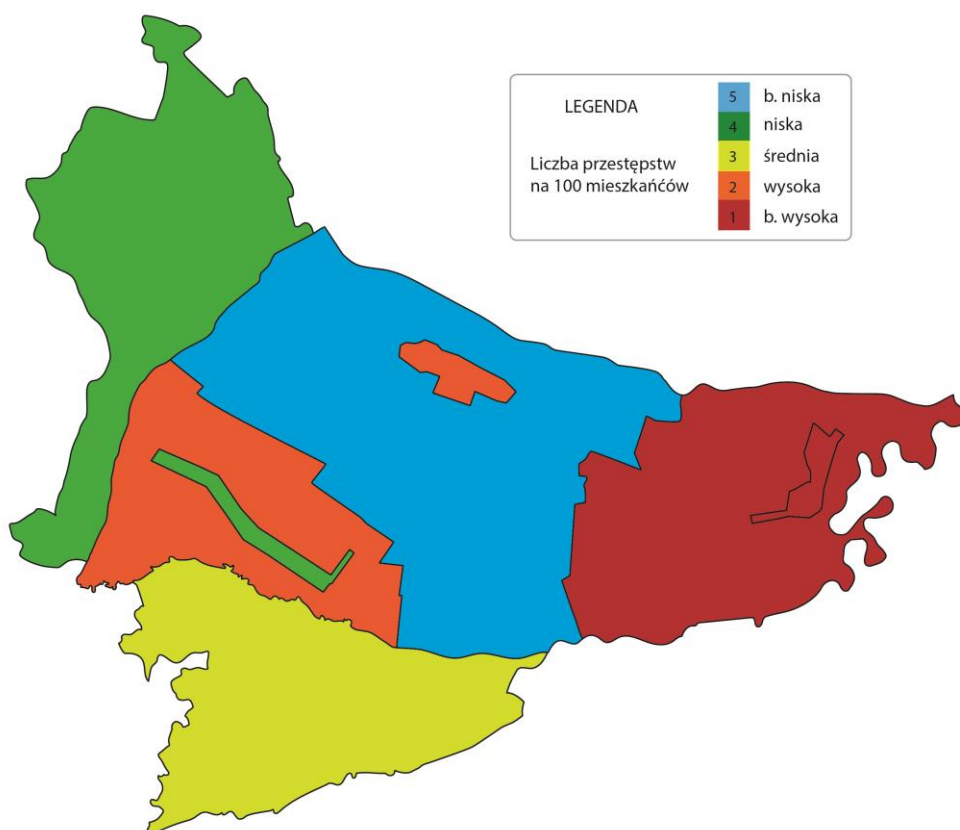
Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Tabela 4 Poziom bezpieczeństwa - wskaźnik przestępczości

Lp.	Obszar	Ludność [os.]	Liczba przestępstw	Liczba przestępstw na obszarze na 100 mieszkańców
I	Świerczyniec	1 321	7	0,53
II	Bojszowy	2 735	12	0,44
III	Bojszowy - centrum	868	11	1,27
IV	Bojszowy Nowe	501	5	1,00
V	Bojszowy Nowe - centrum	818	4	0,49
VI	Międzyrzecze	858	8	0,93
VII	Jedlina	239	4	1,67
VIII	Jedlina - centrum	230	3	1,30
Gmina Bojszowy		7 570	54	0,71

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Bieruniu

Rysunek 4 Poziom przestępczości

Źródło: opracowanie własne

Równie ważnym aspektem analizy zjawisk społecznych jest kwestia przemocy. W roku 2015 Komenda Powiatowej Policji w Bieruniu odnotowała 11 przypadków podejrzenia dotknięcia przemocą w całej gminie Bojszowy. Tym samym wskaźnik liczby osób wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

w przeliczeniu na 100 mieszkańców kształtuje się na poziomie 0,15. Obszarami kryzysowymi w kontekście przemocy domowej są: Jedlina – centrum – 0,43, Jedlina – 0,42, Bojszowy – centrum – 0,23 oraz Bojszowy – 0,22. Do głównych przyczyn tego zjawiska należą: przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołający niepożądane zachowania, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane przykładowo z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci, które wymagają szczególnej ochrony. Dlatego istotne jest podejmowanie działań, które będą wsparciem dla osób w sytuacjach kryzysowych. Warto podkreślić, że zjawisko przemocy domowej w społecznościach wiejskich czy silnie konserwatywnych jest zjawiskiem często ukrywanym. Stąd skala tego zjawiska może być znacznie większa niż wynikałoby to z przedstawionych danych.

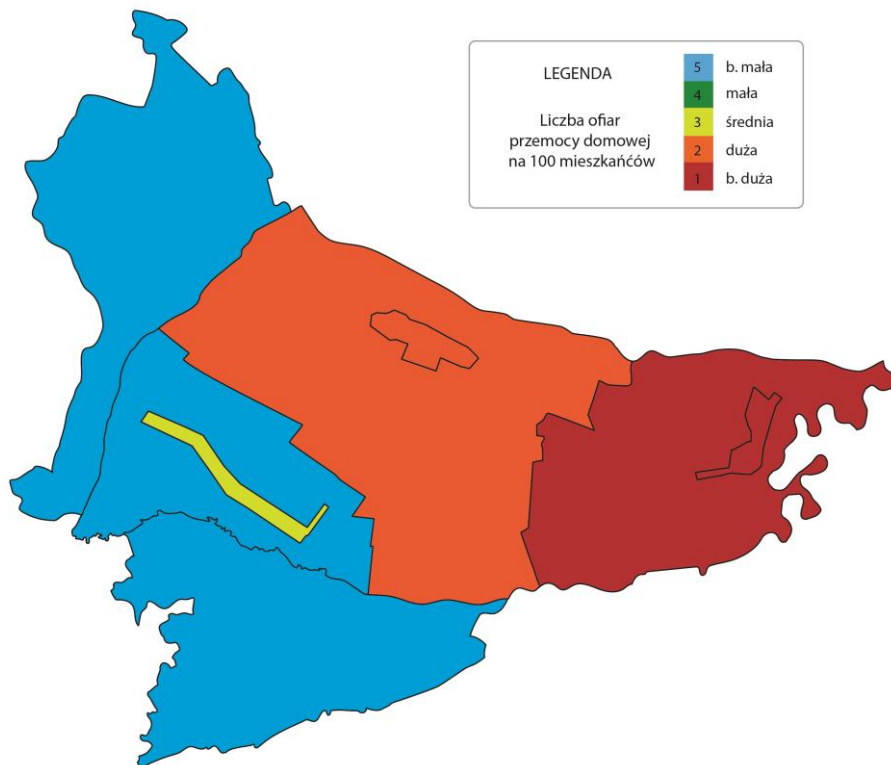
Tabela 5 Poziom bezpieczeństwa - wskaźnik przemocy w rodzinie

Lp.	Obszar	Ludność [os.]	Przemoc domowa w rodzinie - liczba ofiar przemocy	Liczba ofiar przemocy domowej na 100 mieszkańców
I	Świerczyniec	1 321	0	0,00
II	Bojszowy	2 735	6	0,22
III	Bojszowy - centrum	868	2	0,23
IV	Bojszowy Nowe	501	0	0,00
V	Bojszowy Nowe - centrum	818	1	0,12
VI	Międzyrzecze	858	0	0,00
VII	Jedlina	239	1	0,42
VIII	Jedlina - centrum	230	1	0,43
Gmina Bojszowy		7 570	11	0,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Bieruniu

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Rysunek 5 Ofiary przemocy domowej

Źródło: opracowanie własne

Polityka społeczna gminy Bojszowy, przede wszystkim koncentruje się na koordynacji działań, które służą rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu zjawisku wykluczenia społecznego. Tego rodzaju problemy wymagają podejmowania wszechstronnych działań, mających na celu przeciwdziałanie sytuacjom krytycznym w życiu tych jednostek oraz zbiorowości, poprawy ich warunków bytowych oraz wyrównywania różnic socjalnych w podstawowych obszarach aktywności społecznej. W 2004 r. w gminie utworzony został Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach z siedzibą w Świerczyńcu. Ośrodek realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej jako zadania własne gminy, w tym o charakterze obowiązkowym oraz zadania zlecone. W ramach ośrodka funkcjonują: Świetlica Środowiskowa, Placówka Wsparcia Dziennego, Placówka Wsparcia Dziennego Klub Młodzieży, Klub Integracji Społecznej, Ośrodek Wsparcia „Pod jednym dachem”. Osoby będące klientami pomocy społecznej, świadczonej w gminie Bojszowy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS), znajdują się w trudnej sytuacji życiowej. Właśnie tę grupę uznają się za kluczową z punktu widzenia rewitalizacji, która ma mieć głównie wymiar społeczny. Analiza wskaźnikowa liczby klientów GOPS na 100 mieszkańców ujawnia, iż największe natężenie zjawiska ubóstwa występuje na obszarach: Jedlina – centrum (6,52), Bojszowy – centrum (4,61) oraz Bojszowy Nowe – centrum (4,28). Jest ono znacznie wyższe od wartości wskaźnika dla całej gminy (3,57). Z kolei obszarami o najkorzystniejszej sytuacji są: Jedlina, Międzyrzecze, Bojszowy Nowe oraz Bojszowy. Dużą grupę osób korzystających z pomocy społecznej stanowią osoby niepracujące w wieku produkcyjnym. Są to osoby bezrobotne oraz osoby biernie zawodowo, w tym osoby chore, niepełnosprawne czy opiekujące się dziećmi. Kolejną zmienną z zakresu pomocy społecznej jest średnia

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

---

kwota udzielonych świadczeń na 100 mieszkańców. Jej rozkład przedstawia się podobnie jak w przypadku poprzedniej zmiennej. Największą wartość wskaźnika odnotowano w Jedlinie – centrum (11 242,68 zł), Bojszowach Nowych (5 767,16 zł), Bojszowach – centrum (5 587,08 zł). Obliczona kwota udzielonych świadczeń na 100 mieszkańców na terenie całej gminy wyniosła 3 065,08 zł. Warto podkreślić, iż władze samorządowe widzą konieczność wzmocnienia roli aktywnej polityki społecznej gminy tak, aby zmniejszać skalę zagrożeń wynikających ze zdiagnozowanych problemów i przeciwdziałać rozwojowi negatywnych zjawisk społecznych. Szansą na realizację takich działań i długotrwałe efekty zdecydowanie niesie opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji, skoncentrowanego właśnie na czynnikach społecznych, aktywizacji społeczności lokalnej, a w szczególności aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

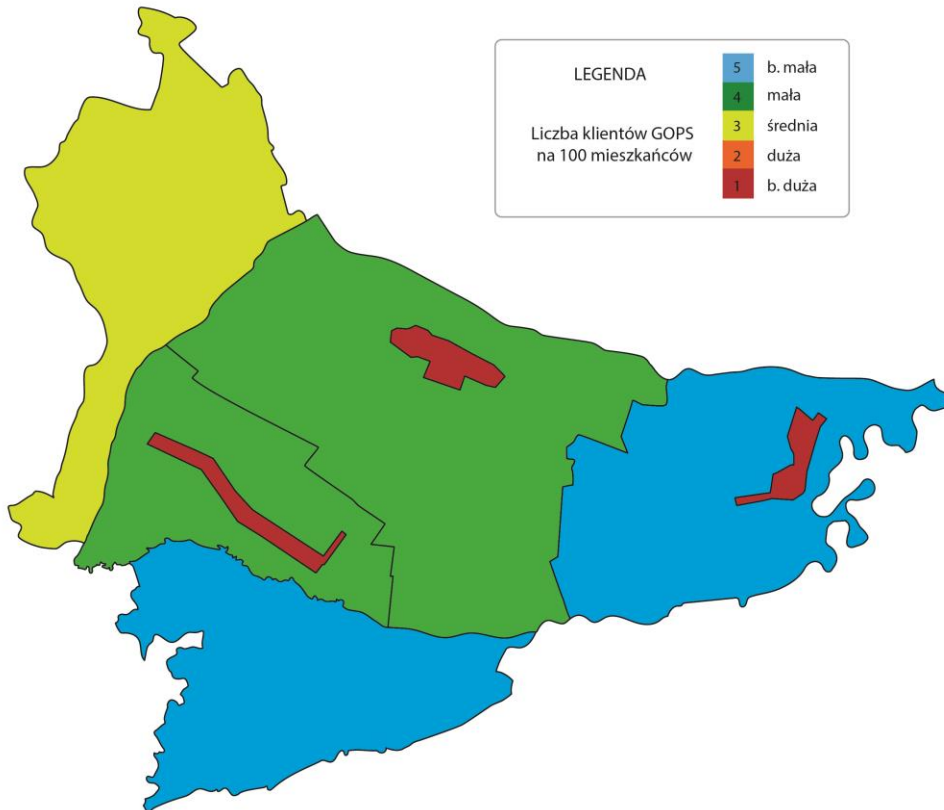
Tabela 6 Wskaźniki w zakresie pomocy społecznej

Lp.	Obszar	Ludność [os.]	Liczba klientów GOPS	Liczba klientów GOPS na 100 mieszkańców	Kwota udzielonych świadczeń	Kwota udzielonych świadczeń na 100 mieszkańców
I	Świerczyniec	1 321	47	3,56	39 717,54	3 006,63
II	Bojszowy	2 735	55	2,01	45 906,42	1 678,48
III	Bojszowy - centrum	868	40	4,61	48 495,86	5 587,08
IV	Bojszowy Nowe	501	10	2,00	28 893,45	5 767,16
V	Bojszowy Nowe - centrum	818	35	4,28	12 591,15	1 539,26
VI	Międzyrzecze	858	17	1,98	28 774,81	3 353,71
VII	Jedlina	239	4	1,67	1 017,00	425,52
VIII	Jedlina - centrum	230	15	6,52	25 858,16	11 242,68
Gmina Bojszowy		7 570	223	3,57	191 536,85	3 065,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Bojszowach

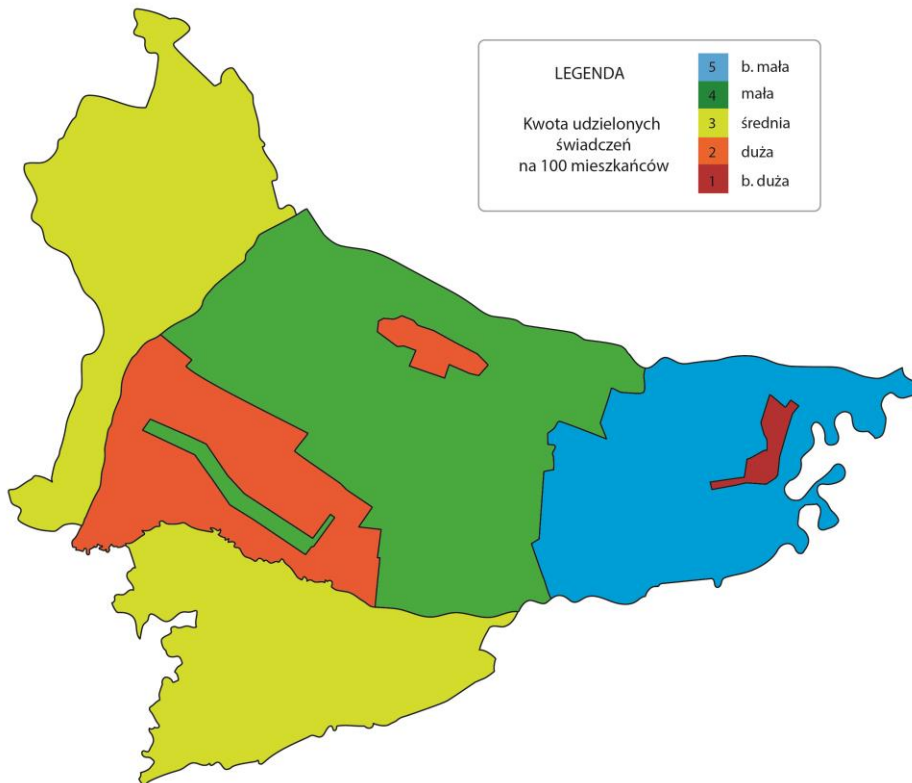
Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Rysunek 6 Liczba klientów GOPS na 100 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 7 Kwota udzielonych świadczeń na 100 mieszkańców

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Źródło: opracowanie własne

Kolejną zmienną, silnie korelującą ze zjawiskiem ubóstwa jest liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Zjawisko bezrobocia implikuje niekorzystną sytuację materialną rodzin i niepożądane zachowania społeczne. W 2015 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tychach zarejestrowanych było 90 osób bezrobotnych z gminy Bojszowy, co stanowi 1,19% mieszkańców gminy. Natomiast wskaźnik bezrobocia obliczony na podstawie liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniósł 1,89 dla całej gminy, co stanowi względnie dobry wynik. Najmniej korzystnie przedstawia się sytuacja na obszarze Jedliny - centrum, gdzie wartość wskaźnika wyniosła 2,72. Wnioskuje się, iż głównymi czynnikami determinującymi bezrobocie w gminie Bojszowy są: nieumiejętność planowania alternatywnej kariery zawodowej oraz mała mobilność zawodowa mieszkańców. Ponadto, podejrzewa się, że mieszkańcy gminy mają problemy w poruszaniu się po lokalnym rynku pracy, jak również niewystarczająco orientują się w formach pomocy udzielanej przez Urząd Pracy.

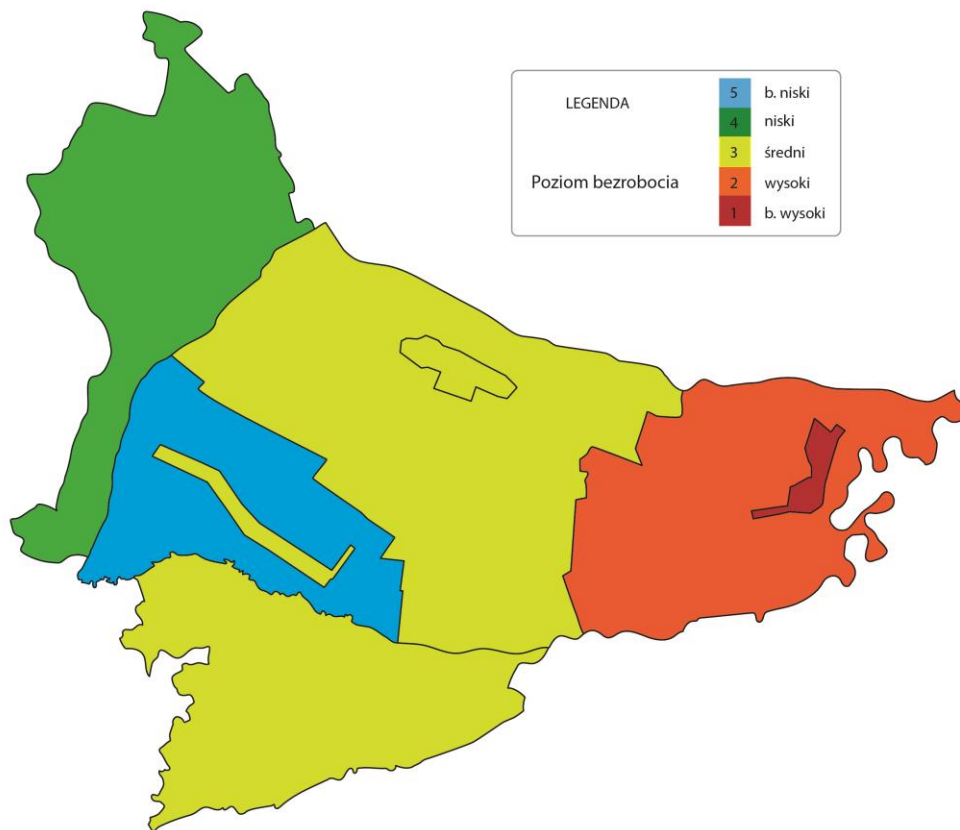
Tabela 7 Poziom bezrobocia

Lp.	Obszar	Ludność w wieku produkcyjnym [os.]	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym
I	Świerczyniec	827	14	1,69
II	Bojszowy	1 707	33	1,93
III	Bojszowy - centrum	524	10	1,91
IV	Bojszowy Nowe	333	5	1,50
V	Bojszowy Nowe - centrum	514	9	1,75
VI	Międzyrzecze	551	11	2,00
VII	Jedlina	154	4	2,60
VIII	Jedlina - centrum	147	4	2,72
Gmina Bojszowy		4 757	90	1,89

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Tychach

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Rysunek 8 Poziom bezrobocie

Źródło: opracowanie własne

1.3 Sfera gospodarcza

Duży wpływ na potencjał społeczno-ekonomiczny gminy Bojszowy ma właściwe kreowanie sfery gospodarczej. Niewielkie zmiany ekonomiczne determinują miejscowy rynek pracy oraz mają istotny wpływ na kierunek i dynamikę procesów zachodzących w różnych sferach życia gminy. W kontekście analizy sfery gospodarczej opierano się na dostępnych źródłach informacji publicznej (rejestr Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej - CEIDG). Wskaźnik aktywności gospodarczej wyrażony został w formie przeliczeniowej, stosunkiem zarejestrowanych działalności gospodarczych na 100 mieszkańców. Wartość wskaźnik aktywności gospodarczej dla gminy Bojszowy wyniosła 4,29. Świadczy to o relatywnie niskim poziomie przedsiębiorczości mieszkańców gminy. Najlepszą kondycją gospodarczą odznaczają się następujące obszary: Międzyrzecze (6,76), Świerczyniec (6,06), Bojszowy (5,76). Za to najbardziej niekorzystna sytuacja panuje w Jedlinie – centrum – wskaźnik wynosi zaledwie 0,50, Bojszowach Nowych – centrum (0,98). Lokalną gospodarkę tworzą głównie małe firmy rodzinne należące do sektora prywatnego. W gminie działają dwie duże firmy zatrudniające po kilkaset osób. Natomiast prowadzenie działalności gospodarczej jest w dużej mierze domeną mężczyzn. Najczęściej wykonywanymi rodzajami działalności są: transport drogowy, sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet oraz sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

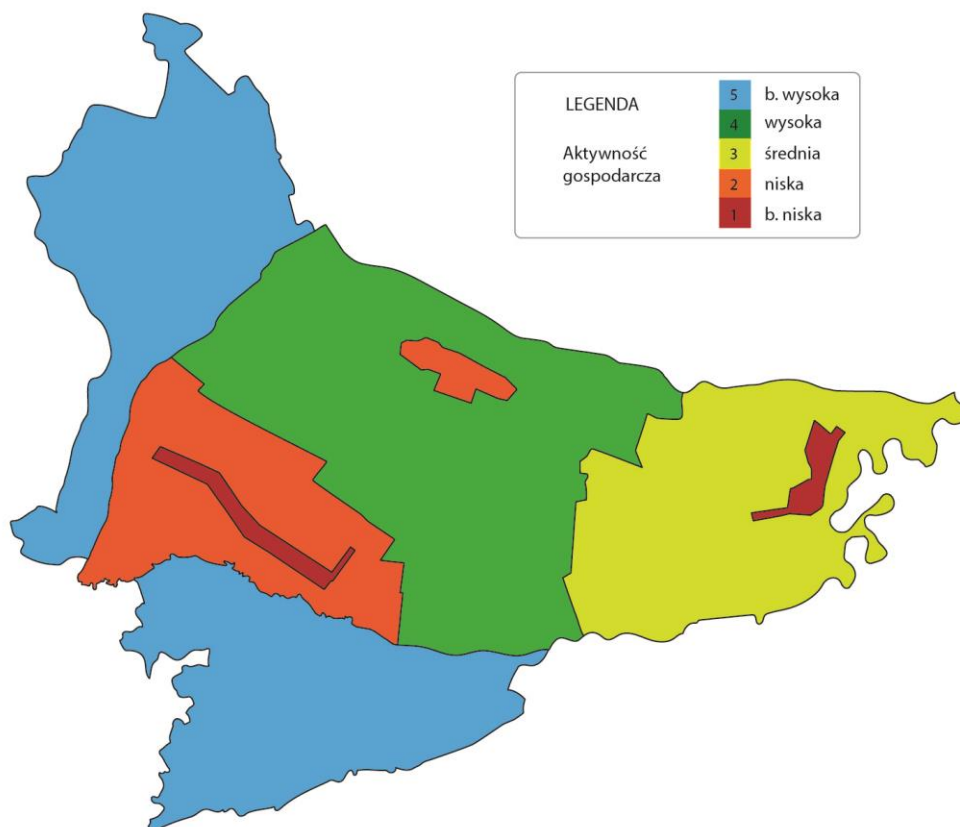
żywności, roboty budowlane i wykończeniowe, wykonywanie instalacji elektrycznych, wodno-kanalizacyjnych oraz konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych. Na terenie gminy nie ma uciążliwego przemysłu i dużych zakładów. Co ciekawe, mimo statusu gminy wiejskiej, Bojszowy posiadają niewielu producentów rolnych. Są to małe gospodarstwa rolne produkujące głównie na własne potrzeby. Rolnictwo w gminie jest mało konkurencyjne ze względu na duże rozproszenie małych gospodarstw, co przekłada się na niską ich efektywność.

Tabela 8 Aktywność gospodarcza

Lp.	Obszar	Liczba podmiotów gospodarczych	Wskaźnik aktywności gospodarczej
I	Świerczyniec	80	6,06
II	Bojszowy	138	5,76
III	Bojszowy - centrum	26	2,15
IV	Bojszowy Nowe	5	1,00
V	Bojszowy Nowe - centrum	8	0,98
VI	Międzyrzecze	58	6,76
VII	Jedlina	9	3,35
VIII	Jedlina - centrum	1	0,50
Gmina Bojszowy		325	4,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG)

Rysunek 9 Aktywność gospodarcza

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Źródło: opracowanie własne

Kolejna zmienna z zakresu sfery gospodarczej opisuje kondycję lokalnych przedsiębiorstw. Wskaźnik wyliczony stosunkiem podmiotów nowo zarejestrowanych do podmiotów wyrejestrowanych obrazuje także tendencje dotyczące decyzji o wyborze ścieżki przedsiębiorczej bądź całkowitej rezygnacji z tej ścieżki. Graniczną wielkością jest liczba 1. W przypadku, gdy wskaźnik wskazuje wartość powyżej 1, świadczy to o pozytywnej kondycji lokalnych przedsiębiorstw. Mimo stosunkowo niskiego wskaźnika aktywności gospodarczej w całej gminie Bojszowy, ogólna kondycja lokalnych przedsiębiorstw uchodzi za dość dobrą, gdyż finalna rotacja podmiotów gospodarczych plasuje się na poziomie 1,75. Najbardziej niekorzystna sytuacja w tym zakresie występuje na obszarze Bojszów Nowych, gdzie wskaźnik wyniósł 0,67 oraz Bojszów – centrum (0,80). Z kolei obszarami o najwyższej wartości wskaźnika są: Świerczyniec – w 2015 r. zarejestrowanych zostało tu 9 podmiotów gospodarczych, natomiast odnotowano tylko 1 wyrejestrowanie.

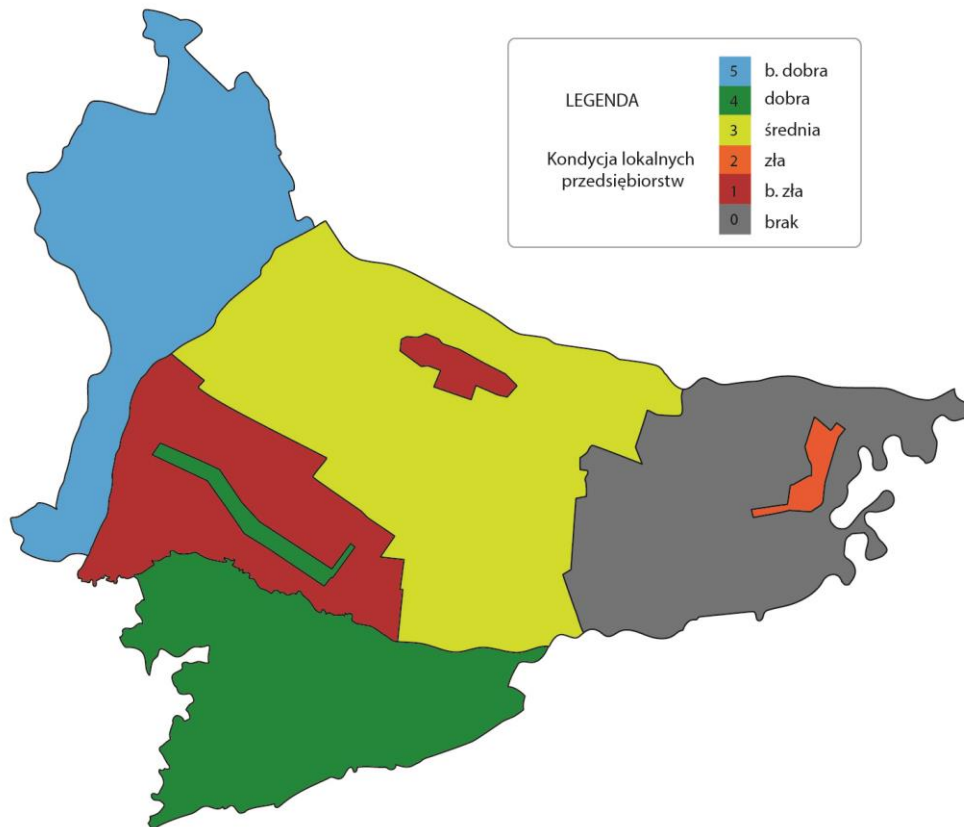
Tabela 9 Kondycja lokalnych przedsiębiorstw

Lp.	Obszar	Nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze	Wyrejestrowane podmioty gospodarcze	Wskaźnik
I	Świerczyniec	9	1	9,00
II	Bojszowy	11	7	1,57
III	Bojszowy - centrum	4	5	0,80
IV	Bojszowy Nowe	2	3	0,67
V	Bojszowy Nowe - centrum	2	1	2,00
VI	Międzyrzecze	6	3	2,00
VII	Jedlina	0	0	-
VIII	Jedlina - centrum	1	0	1
Gmina Bojszowy		35	20	1,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Bojszowy

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Rysunek 10 Kondycja lokalnych przedsiębiorstw

Źródło: opracowanie własne

Ostatnią zmienną w ramach sfery gospodarczej jest średnia wartość sprzedaży napojów alkoholowych na 100 mieszkańców. Zmienna ta przedstawia rozkład sprzedaży napojów alkoholowych w gminie, a także obrazuje realne zagrożenie problemem alkoholowym, które ściśle powiązane jest ze sferą społeczną omówioną w niniejszym opracowaniu. Jak wynika z analizy, obszarami o najwyższej wartości wskaźnika określającego wielkość sprzedaży napojów alkoholowych są: Bojszowy – centrum – wartość przeliczeniowa wskaźnika wyniosła aż 185 513,02 zł. Kolejną pozycję w tabeli zajmują Bojszowy Nowe z wynikiem nieco niższym - 139 756,45 zł. Wśród liderów sprzedaży znajduje się także Jedlina – centrum (122 427,35 zł).

Tabela 10 Średnia wartość sprzedaży napojów alkoholowych na 100 mieszkańców

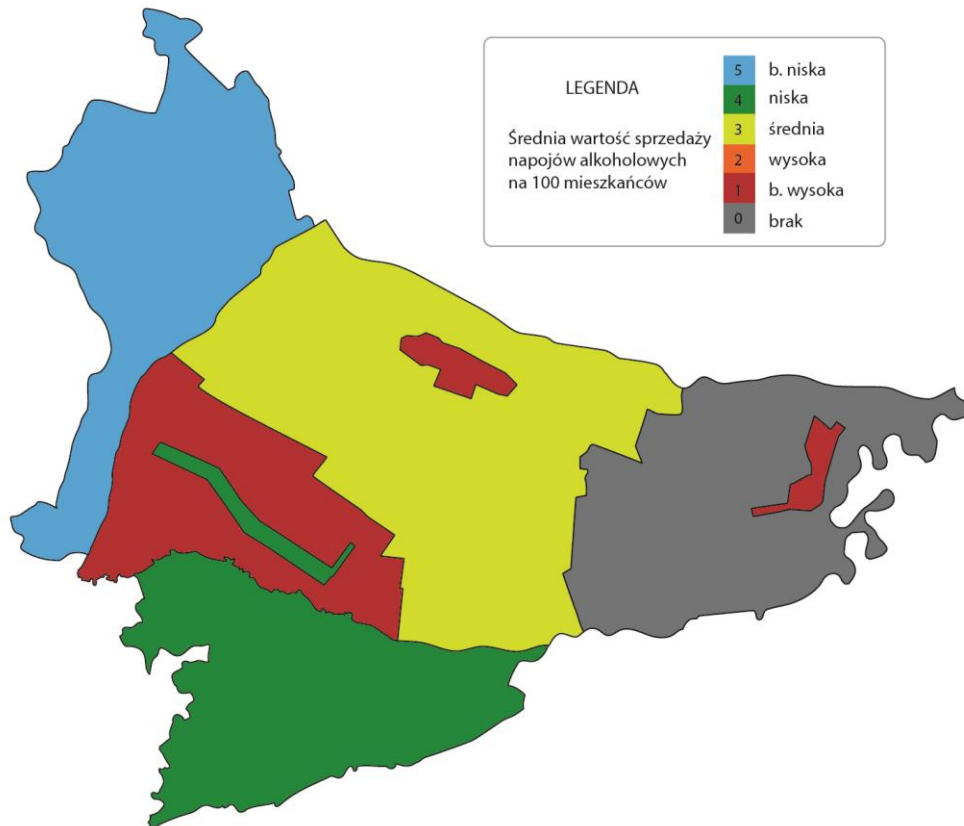
Lp.	Obszar	Wartość sprzedaży napojów alkoholowych [zł]	Wartość sprzedaży napojów alkoholowych na 100 mieszkańców
I	Świerczyniec	190 748,75	14 439,72
II	Bojszowy	909 935,68	33 270,04

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

III	Bojszowy - centrum	1 610 253,05	185 513,02
IV	Bojszowy Nowe	700 179,83	139 756,45
V	Bojszowy Nowe - centrum	184 797,21	22 591,35
VI	Międzyrzecze	193 073,86	22 502,78
VII	Jedlina	-	-
VIII	Jedlina - centrum	281 582,90	122 427,35
Gmina Bojszowy		3 879 822,53	62 087,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Bojszowy

Rysunek 11 Średnia wartość sprzedaży napojów alkoholowych na 100 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

1.4 Sfera środowiskowa

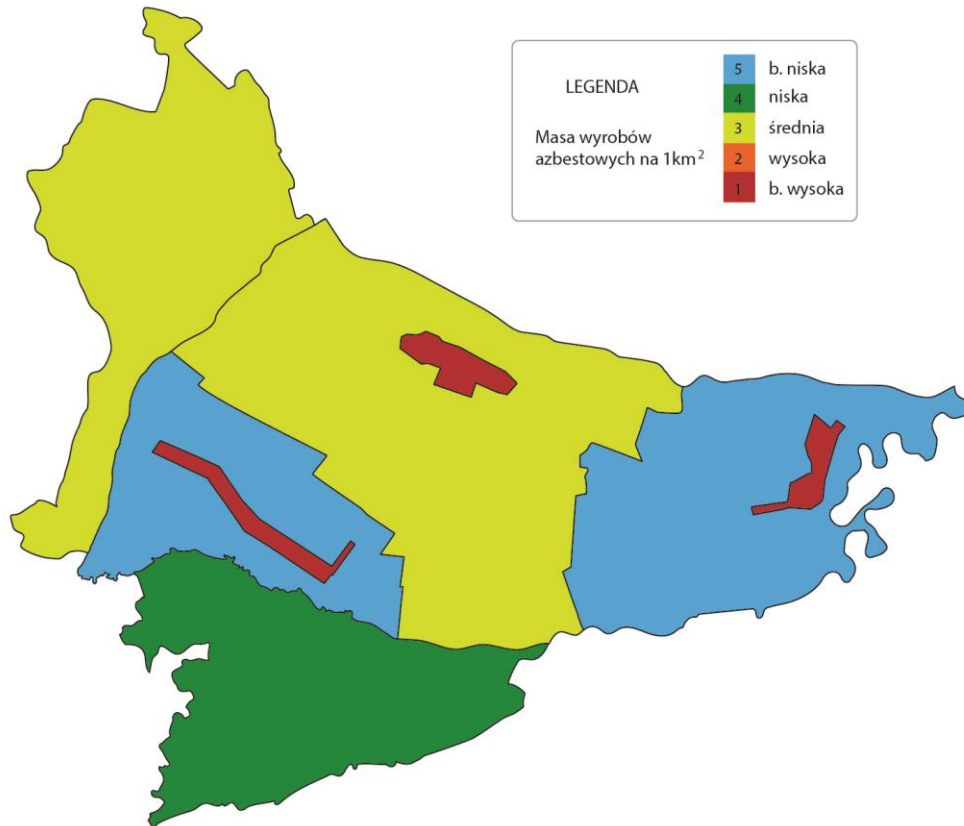
Na terenie gminy Bojszowy występuje wyznaczony rozporządzeniem Ministra Środowiska obszar NATURA 2000 „Stawy w Brzeszczach”. Obszar obejmuje położony w dolinie Wisły kompleks kilkunastu starych stawów rybnych o powierzchni sumarycznej około 160 ha. Ponadto gmina graniczy z rezerwatem przyrody „Żubrowisko”. Sfera środowiskowa odgrywa ważną rolę w życiu mieszkańców gminy. W ramach analizy strefy środowiskowej skupiono się na dwóch kluczowych czynnikach. Są nimi masa zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych oraz poziom natężenia hałasu. Na terenie gminy Bojszowy przeprowadzono inwentaryzację materiałów azbestowych. Zgodnie z nią ustalono, iż znajduje się tam 154,28 Mg (14 025,00 m²) wyrobów zawierających azbest. Z analizy wynika, że wyroby zawierające azbest to głównie faliste i płaskie płyty azbestowo – cementowe, służące jako pokrycie dachowe oraz elewacja w budynkach mieszkalnych i budynkach zabudowy gospodarczej. Obiekty, w których znajdują się wyroby zawierające azbest to głównie domy mieszkalne oraz budynki gospodarcze. Obiekty zawierające azbest stanowią poważny problem środowiskowy w skali gminy. Jak wynika z poniższej tabeli, obszarami o najwyższej wartości wskaźnika masy wyrobów azbestowych na km² są: Jedlina – centrum (58,83), Bojszowy – centrum (57,53) oraz Bojszowy Nowe – centrum (25,01). Średnia wartość wskaźnika dla całej gminy wynosi 4,53.

Tabela 11 Masa wyrobów azbestowych na 1 km²

Lp.	Obszar	Masa wyrobów azbestowych [Mg]	Masa wyrobów azbestowych na km ²
I	Świerczyniec	24,93	3,83
II	Bojszowy	52,48	5,12
III	Bojszowy - centrum	21,29	57,53
IV	Bojszowy Nowe	6,90	1,68
V	Bojszowy Nowe - centrum	9,50	25,01
VI	Międzyrzecze	17,40	2,91
VII	Jedlina	8,25	1,32
VIII	Jedlina - centrum	13,53	58,83
Gmina Bojszowy		154,28	4,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Bojszowy

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Rysunek 12 Masa wyrobów azbestowych na 1 km²

Źródło: opracowanie własne

Kolejną zmienną poddaną analizie jest poziom natężenia hałasu. Na terenie gminy nie ma uciążliwego przemysłu i dużych zakładów, które generowałyby hałas. Głównym źródłem hałasu w gminie są środki komunikacji i transportu. Ocena poziomu hałasu uzależniona została od stopnia natężenia ruchu na terenie ciągów komunikacyjnych znajdujących się w gminie. Jak wynika z poniższej tabeli, najgorsza sytuacja panuje w centralnych częściach miejscowości: Bojszowy – centrum, Bojszowy Nowe – centrum, Jedlina – centrum. Odnotowuje się tam wartość skategoryzowaną poniżej średniej (2,88) dla całej gminy.

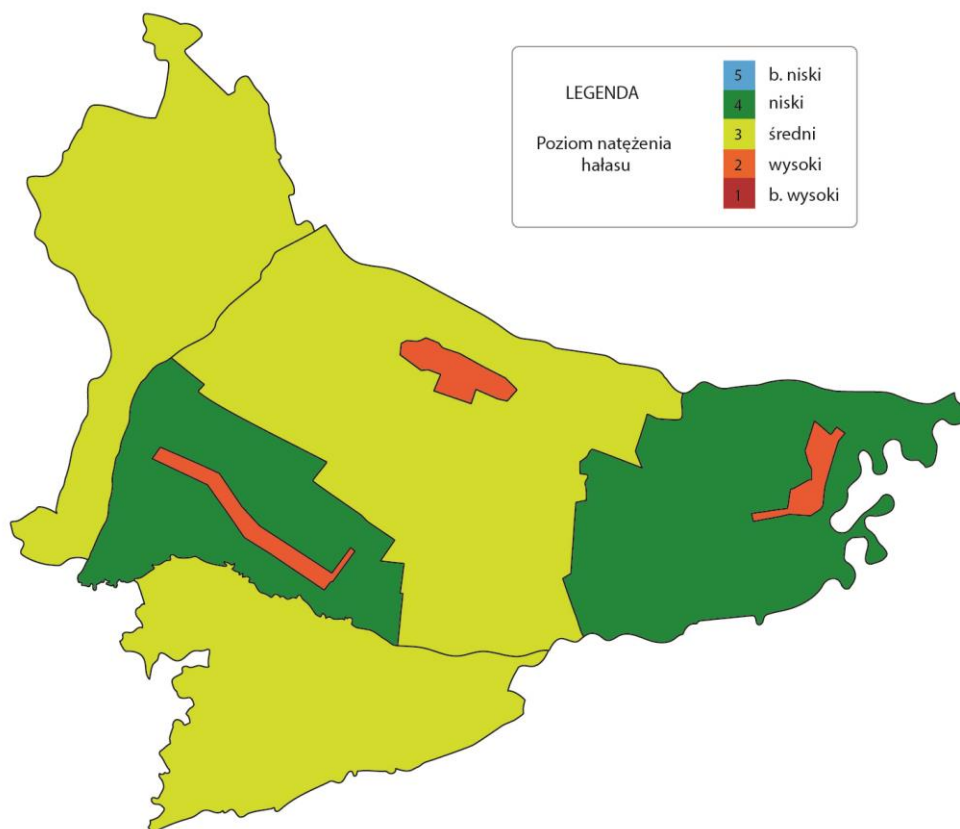
Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Tabela 12 Poziom natężenia hałasu

Lp.	Obszar	Kategoryzacja
I	Świerczyniec	3
II	Bojszowy	3
III	Bojszowy - centrum	2
IV	Bojszowy Nowe	4
V	Bojszowy Nowe - centrum	2
VI	Międzyrzecze	3
VII	Jedlina	4
VIII	Jedlina - centrum	2
Gmina Bojszowy		2,88

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 13 Poziom natężenia hałasu

Źródło: opracowanie własne

1.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bojszowy wyznaczono główne kierunki rozwoju gminy. Zgodnie z zapisami Studium, głównymi celami rozwoju Bojszów są:

- Znaczący przyrost uzbrojonych terenów pod budownictwo jednorodzinne oraz rezydencjonalne z towarzyszącymi usługami podstawowymi oraz infrastrukturą turystyczną;

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

- Utworzenie „Banku” uzbrojonych terenów pod lokalizację małych przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych.

Ponadto Studium wprowadza następujące zasady zagospodarowania przestrzennego:

- zachowanie równowagi ekologicznej i powiązań hydrologicznych z otoczeniem,
- zachowanie ciągłości doliny rzek i potoków (nieprzegradzanie zainwestowaniem),
- utrzymanie naturalnego charakteru koryt rzek i potoków,
- utrzymanie dystansów przestrzennych między sąsiednimi miejscowościami,
- zachowanie zadrzewień śródpolnych i wartościowych drzewostanów, sukcesywne ich powiększanie,
- niedopuszczenie do lokalizacji na obszarze gminy obiektów wodochłonnnych i uciążliwych dla środowiska,
- koncentrowanie zabudowy mieszkaniowej i usługowej na terenach wyznaczonych w Studium i planach miejscowych, w oparciu o istniejącą zabudowę,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy mieszkaniowej, usługowej oraz produkcyjnej i rolniczej,
- utrzymanie zabudowy niskiej w formach i w skali dostosowanej do walorów estetycznych krajobrazu,
- budowa dróg i ulic dojazdowych o normatywnych parametrach.

Sferę przestrzenno-funkcjonalną tworzy zbiór czynników wpisujących się w zagadnienia związane z urbanistyką. W ramach analizy skupiono się na braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości z punktu widzenia relacji gmina-mieszkańcy. Wyjątek stanowi wskaźnik dostępności do punktów sprzedaży alkoholu, który nie tylko wskazuje na dostępność tych miejsc, ale także ujawnia realne zagrożenie, które niesie ze sobą wysoka dostępność punktów sprzedaży alkoholu w gminie. W analizie brano również pod uwagę elementy związane z niedostosowaniem rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji oraz dostępność komunikacyjną. Ww. zmienne budują jakość życia w gminie, a ich ograniczone zaspakajanie ma wpływ na powstawanie sytuacji kryzysowych, przekładających się na stopniową degradację gminy.

Czynnikiem mającym bezpośredni wpływ na jakość życia w gminie jest dostęp do terenów zielonych o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym. Dla Bojszów charakterystyczna jest dość duża ilość zieleni, obszarów atrakcyjnych przyrodniczo, występują one w różnych formach – w postaci lasów, pól, łąk, zieleni ulicznej, zieleńców oraz parków (Park Dworski, Park Zamkowy). Same lasy i pola uprawne stanowią ok. 60% powierzchni gminy. Wartość średnia wskaźnika dostępności terenów zielonych dla całej gminy wyniosła 3,63. Najlepszy dostęp do terenów zielonych mają obszary znajdujące się na peryferiach gminy, a są nimi: Świerczyniec, Międzyrzecze oraz Jedlina. Nieco gorszy dostęp do terenów zielonych posiadają obszary usytuowane w centralnych częściach miejscowości: Bojszowy – centrum, Bojszowy Nowe – centrum, Jedlina – centrum. Znajdujące się tam parki, przestrzenie publiczne wymagają interwencji i działań naprawczych, w celu przywrócenia ich właściwych funkcji.

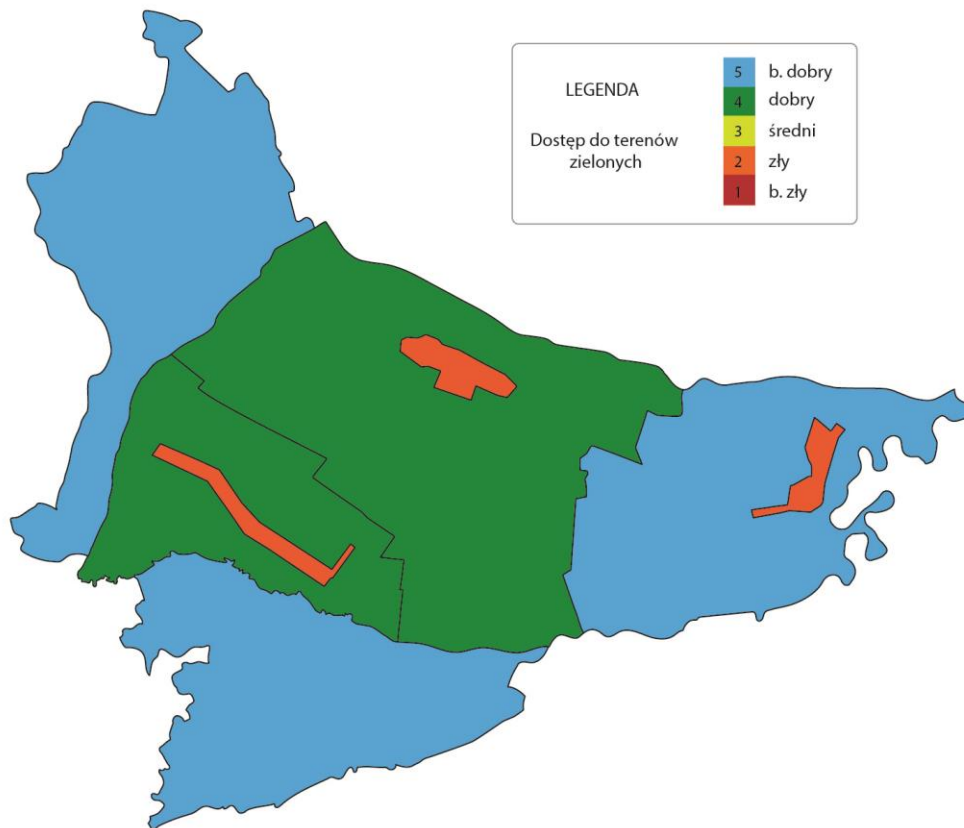
Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Tabela 13 Dostęp do terenów zielonych

Lp.	Obszar	Kategoryzacja
I	Świerczyniec	5
II	Bojszowy	4
III	Bojszowy - centrum	2
IV	Bojszowy Nowe	4
V	Bojszowy Nowe - centrum	2
VI	Międzyrzecze	5
VII	Jedlina	5
VIII	Jedlina - centrum	2
Gmina Bojszowy		3,63

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 14 Dostęp do terenów zielonych

Źródło: opracowanie własne

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Kolejnym analizowanym czynnikiem jest dostęp do placówek oświaty. Łącznie w gminie funkcjonuje 9, są nimi:

- Gminny Żłobek w Bojszowach,
- Gminne Przedszkole w Bojszowach,
- Oddział Gminnego Przedszkola w Świerczyńcu,
- Oddział Gminnego Przedszkola w Międzyrzeczu,
- Oddział Gminnego Przedszkola w Jedlinie,
- Szkoła Podstawowa im. Wilhelma Gawlikowicza w Bojszowach, do której uczęszczają także dzieci z Jedliny,
- Szkoła Podstawowa im. Józefa Kassolika w Międzyrzeczu,
- Gminna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Świerczyńcu, do której uczęszczają także dzieci z Bojszów Nowych oraz uczniowie niepełnosprawni z terenu gminy,
- Gminne Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi im. Roku Jubileuszowego w Bojszowach,
- Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Muchomorek”.

Dostęp do placówek oświaty traktowany jest jako wyznacznik jakości życia. Średnia wartość wskaźnika dla całej gminy wynosi 2,63. Najlepszą dostępnością placówek edukacyjnych odznacza się obszar Bojszów – centrum. Niemal połowa z nich ulokowana jest w ścisłym centrum gminy. Z kolei najmniej korzystna w tym zakresie sytuacja panuje na obszarze Jedliny.

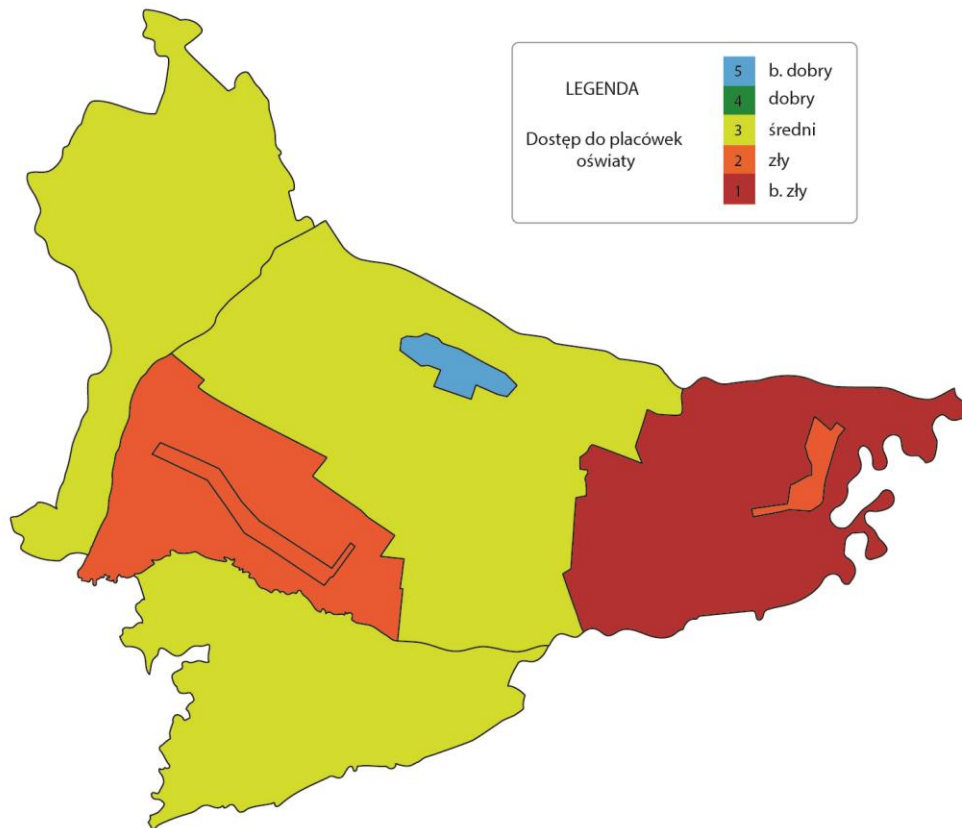
Tabela 14 Dostęp do placówek oświaty

Lp.	Obszar	Liczba placówek oświaty	Kategoryzacja
I	Świerczyniec	2	3
II	Bojszowy	0	3
III	Bojszowy - centrum	4	5
IV	Bojszowy Nowe	0	2
V	Bojszowy Nowe - centrum	0	2
VI	Międzyrzecze	2	3
VII	Jedlina	0	1
VIII	Jedlina - centrum	1	2
Gmina Bojszowy		9	2,63

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Bojszowy

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Rysunek 15 Dostęp do placówek oświaty

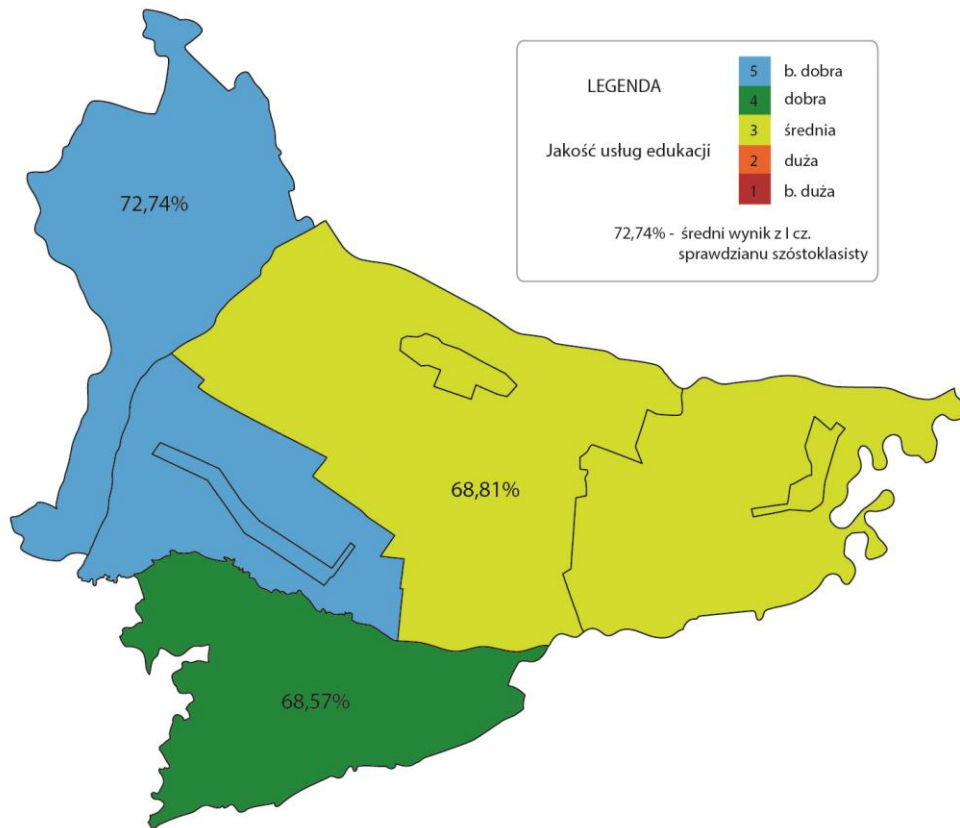

Źródło: opracowanie własne

W ramach analizy wskaźnikowej zbadano jakość edukacji (poziom nauczania) w szkołach podstawowych w gminie Bojszowy. Wykazano, iż osiągnięcia szkolne uczniów ze szkół podstawowych pozytywnie wyróżniają się na tle powiatu i województwa. Badając wyniki z części I sprawdzianu na zakończenie nauki w szkole podstawowej w 2016 r. (w %), odnotowano w każdej ze szkół podstawowych w Bojszowach wynik przekraczający średni wynik powiatu (60,61%) i województwa (61,09%). Najlepszy wynik osiągnęła Gminna Szkoła Podstawowa w Świerczyńcu (72,74%). Osiągnięcia uczniów są wynikiem nauczania i uczenia się. W znacznym stopniu zależą od zdolności i aspiracji, ale także środowiska rodzinnego. Poniższa grafika obrazuje poziom nauczania na obszarach poparty wynikami poszczególnych szkół podstawowych w gminie.

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Rysunek 16 Jakość usług edukacji

Źródło: opracowanie własne

Kolejny poddany analizie komponent to dostępność usług publicznych. Wartość średnia dla gminy kształtuje się na poziomie 2,63 i ma w większości przeciętny charakter wynikający głównie z ukształtowania terenu oraz rozległości gminy. Koncentryczne umiejscowienie zdecydowanej większości podmiotów świadczących usługi publiczne premiuje centralną część gminy, jednocześnie negatywnie wpływa to na sytuację obszarów cechujących się peryferyjnym położeniem (np. Jedlina).

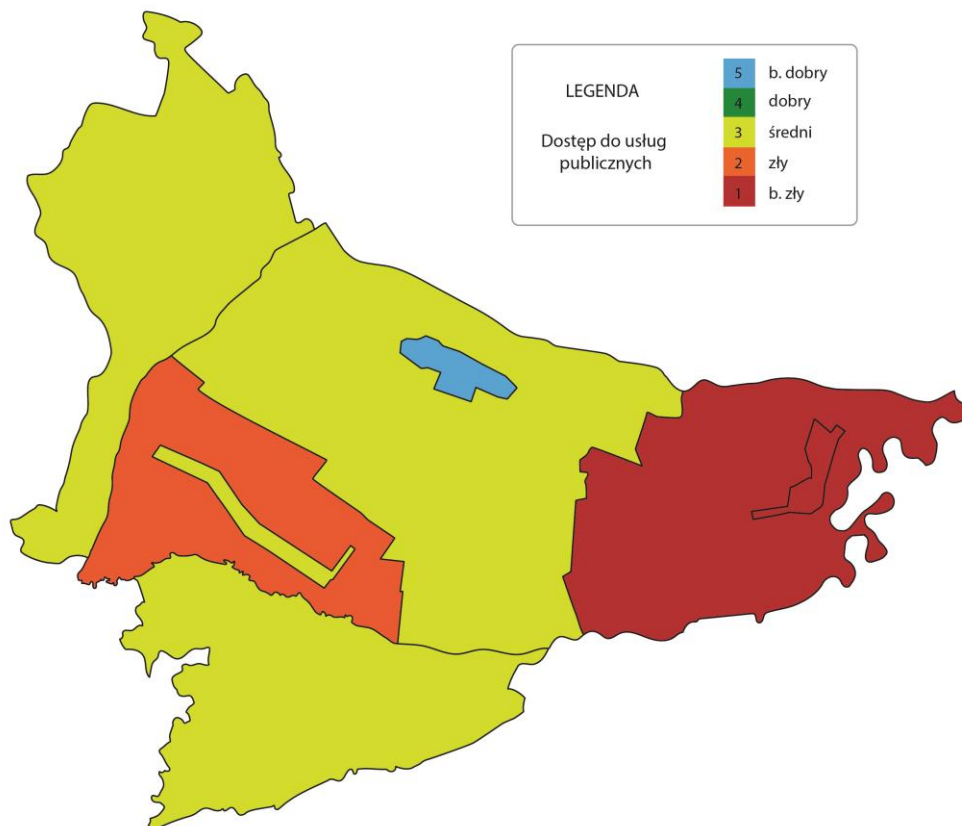
Tabela 15 Dostęp do usług publicznych

Lp.	Obszar	Liczba instytucji publicznych	Kategoryzacja
I	Świerczyniec	2	3
II	Bojszowy	1	3
III	Bojszowy - centrum	6	5
IV	Bojszowy Nowe	0	2
V	Bojszowy Nowe - centrum	2	3
VI	Międzyrzecze	2	3
VII	Jedlina	0	1
VIII	Jedlina - centrum	0	1
Gmina Bojszowy		13	2,63

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Bojszowy

Rysunek 17 Dostęp do usług publicznych

Źródło: opracowanie własne

Z danych Urzędu Gminy w Bojszowach wynika, iż na terenie gminy znajduje się łącznie 15 ogólnodostępnych parkingów. Największą ich dostępność odnotowuje się na terenie Bojszów – centrum(5). Ulokowane są w pobliżu ważnych instytucji publicznych. Najgorsza sytuacja w zakresie dostępu do parkingów występuje na obszarze Jedliny, Jedliny – centrum, Bojszów, Bojszów Nowych oraz Bojszów Nowych – centrum. Zaspokajanie zapotrzebowania na miejsca parkingowe może być sposobem na zwiększenie dostępności transportowej obszarów.

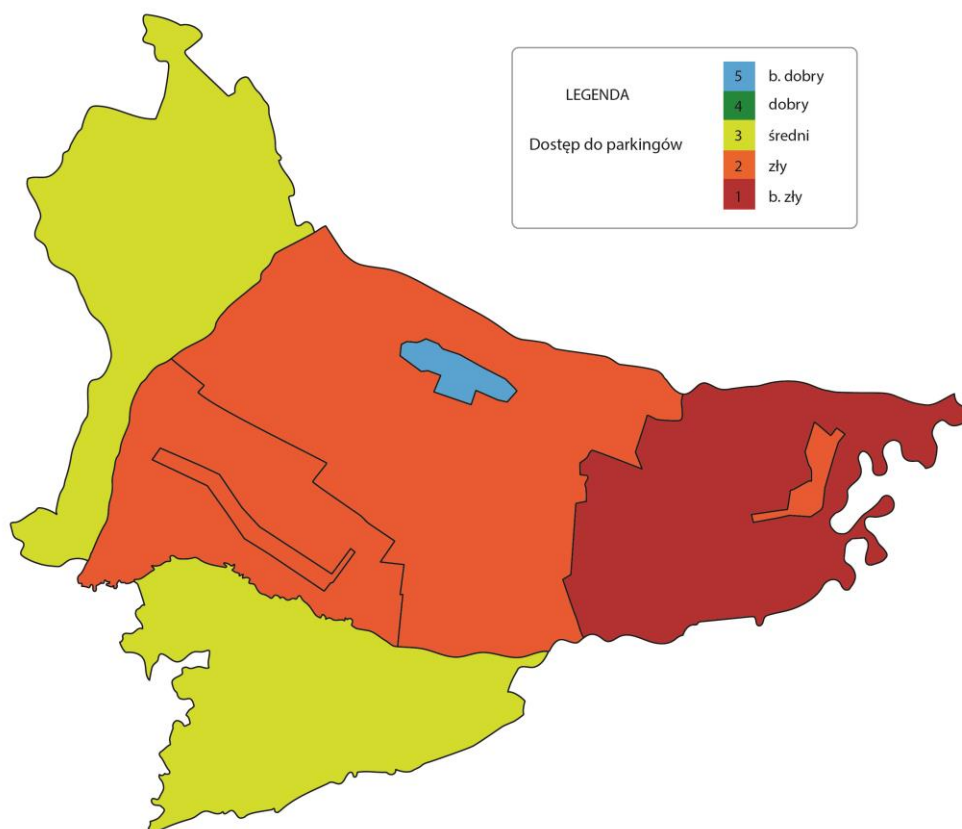
Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Tabela 16 Dostęp do parkingów

Lp.	Obszar	Liczba parkingów	Kategoryzacja
I	Świerczyniec	3	3
II	Bojszowy	1	2
III	Bojszowy - centrum	5	5
IV	Bojszowy Nowe	1	2
V	Bojszowy Nowe - centrum	1	2
VI	Międzyrzecze	3	3
VII	Jedlina	0	1
VIII	Jedlina - centrum	1	2
Gmina Bojszowy		15	2,50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Bojszowy

Rysunek 18 Dostęp do parkingów

Źródło: opracowanie własne

Kolejna zmienna badająca jakość przestrzeni publicznej, ocenianej przez pryzmat dostępności placów zabaw, ujawnia, iż na terenie gminy występują znaczne potrzeby w zakresie infrastruktury technicznej. Średnia wartość wskaźnika dostępności placów zabaw w gminie wyniosła 2,50. Stan techniczny, wyposażenie, jak również niedostosowanie placów zabaw do potrzeb dzieci niepełnosprawnych świadczą o generalnej potrzebie remontu

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

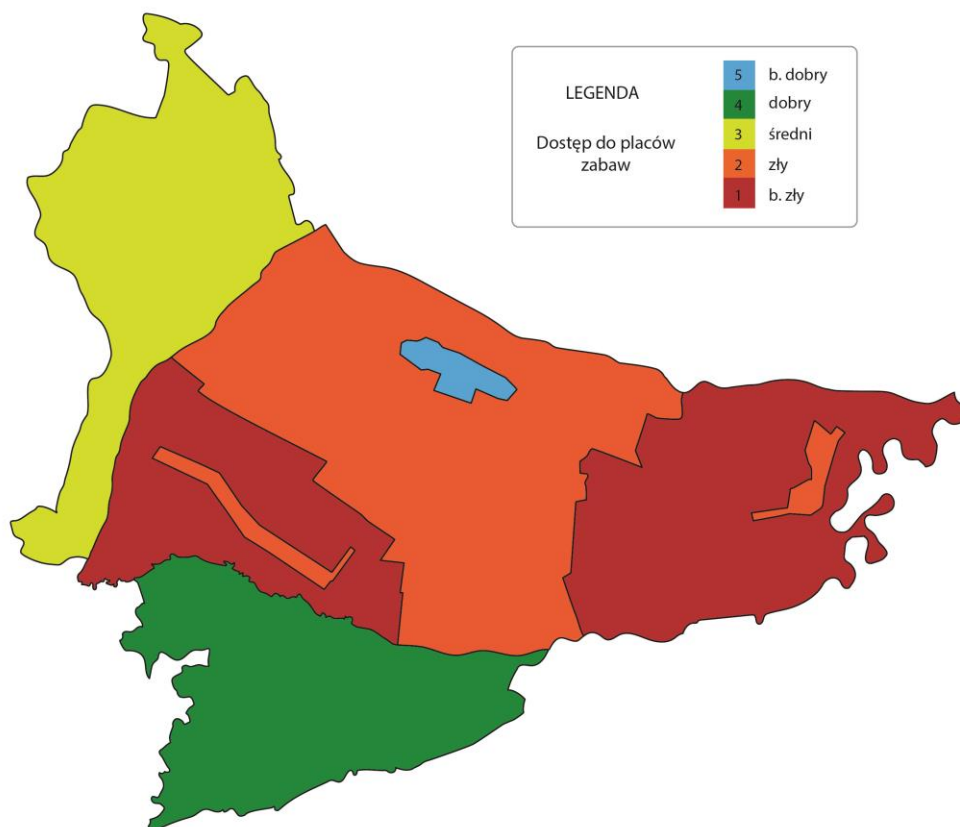
oraz wymiany urządzeń na takie, które umożliwią bezpieczną zabawę każdemu dziecku. W poniższej tabeli znajdują się skategoryzowane wartości dla każdego z obszarów.

Tabela 17 Dostęp do placów zabaw

Lp.	Obszar	Liczba placów zabaw	Kategoryzacja
I	Świerczyniec	2	3
II	Bojszowy	1	2
III	Bojszowy - centrum	4	5
IV	Bojszowy Nowe	0	1
V	Bojszowy Nowe - centrum	1	2
VI	Międzyrzecze	3	4
VII	Jedlina	0	1
VIII	Jedlina - centrum	1	2
Gmina Bojszowy		12	2,50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Bojszowy

Rysunek 19 Dostęp do placów zabaw

Źródło: opracowanie własne

Omówiona w niniejszym opracowaniu zmienna dotycząca wartości sprzedaży napojów alkoholowych, nieodzwrotnie łączy się z dostępnością do punktów sprzedaży alkoholu. Na terenie gminy dostępnych jest 29 takich punktów, z czego najwięcej ulokowanych jest Bojszowach – centrum. W kontekście rewitalizacji, przyjęto,

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

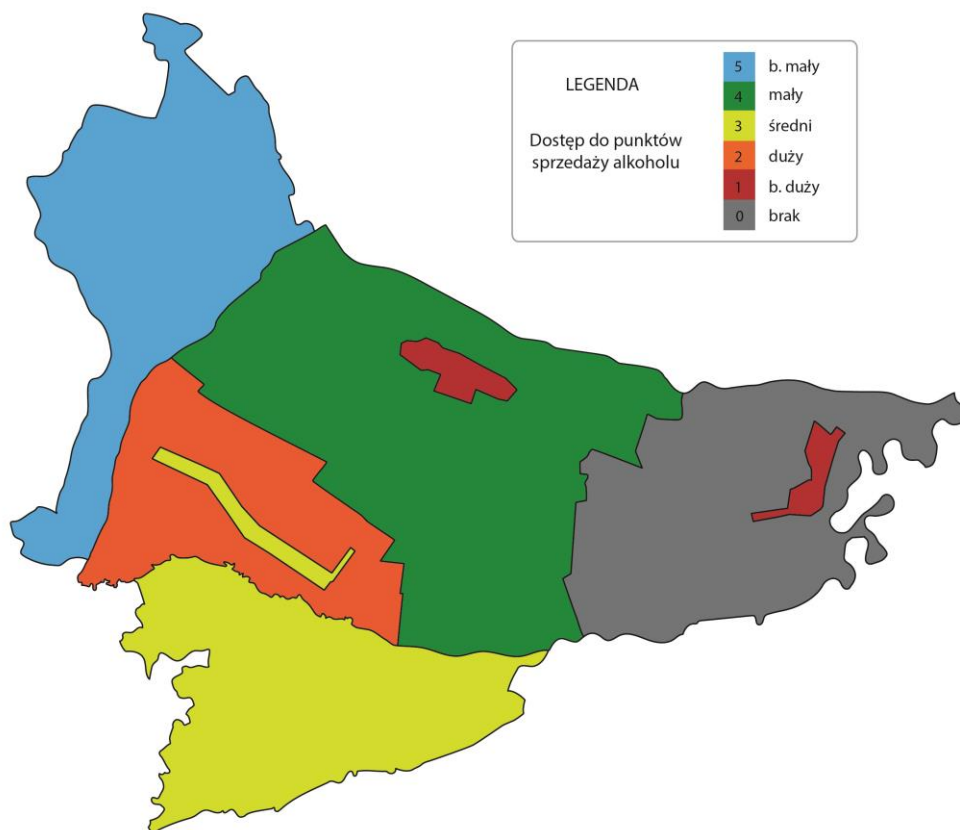
iz duża dostępność do miejsc sprzedaży alkoholu wpływa negatywnie na identyfikowane w gminie problemy społeczne. Zatem przyjęto odwrotną od dotychczasowej gradacji punktową, według której ustalono, iż najmniej korzystna sytuacja panuje na obszarach: Jedlina - centrum oraz Bojszów – centrum.

Tabela 18 Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców

Lp.	Obszar	Liczba punktów sprzedaży alkoholu	Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców
I	Świerczyniec	3	0,23
II	Bojszowy	7	0,29
III	Bojszowy - centrum	8	0,66
IV	Bojszowy Nowe	3	0,60
V	Bojszowy Nowe - centrum	3	0,37
VI	Międzyrzecze	3	0,35
VII	Jedlina	-	-
VIII	Jedlina - centrum	2	1,00
Gmina Bojszowy		29	0,38

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Bojszowy

Rysunek 20 Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców

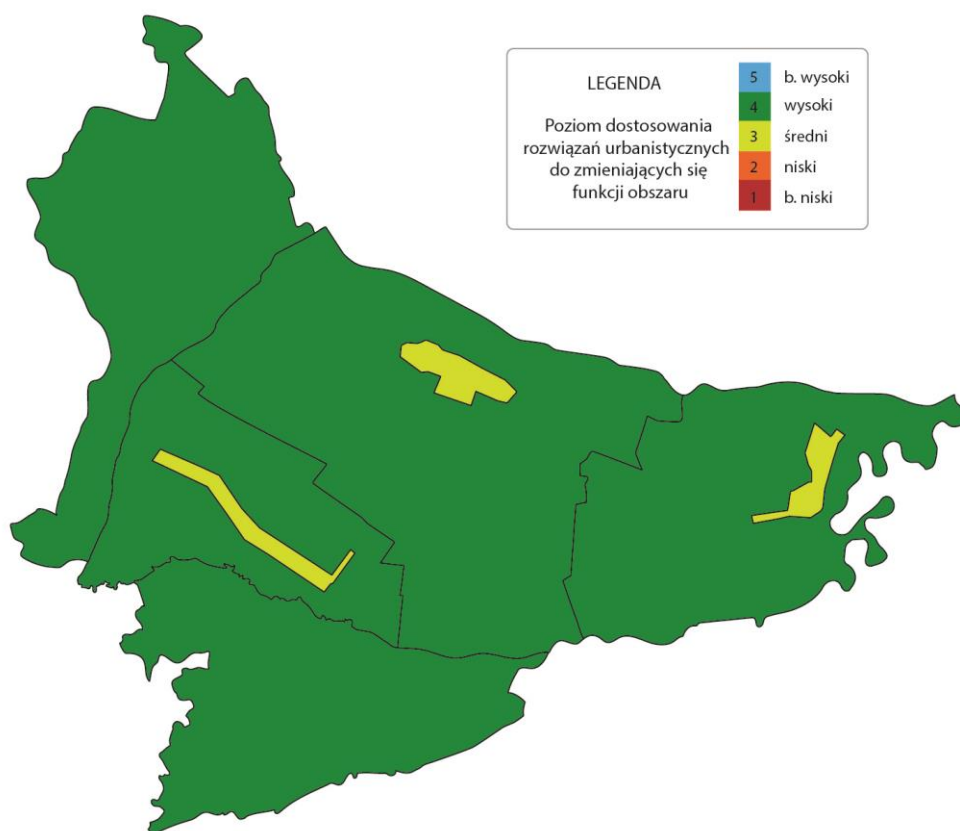

Źródło: opracowanie własne

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Na podstawie wizji lokalnej oceniono stopień dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu. Najwięcej negatywnych zjawisk w tej kategorii zaobserwowano w jednostkach: Bojszowy – centrum, Bojszowy Nowe – centrum oraz Jedlina - centrum. Do największych odnotowanych problemów można bezsprzecznie zaliczyć brak wykształconej przestrzeni publicznej, która stanowiła by centrum poszczególnych miejscowości, gdzie mogłyby przejawiać się zachowania społeczne. Brak w zakresie odpowiednio zadbanych i zagospodarowanych publicznych terenów zieleni, placów, skwerów czy infrastruktury rekreacyjnej rodzi potrzebę dostosowania przestrzeni do zmieniających się potrzeb mieszkańców. W pozostałych porównywanych jednostkach nie dostrzeżono tak znacznych deficytów. Omawiane zjawisko przedstawiono na poniższej grafice.

Rysunek 21 Poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu

Źródło: opracowanie własne

Ostatnią zmienną w ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej jest poziom obsługi komunikacyjnej badany liczbą przystanków na 1 km². Jak wynika z poniższej tabeli, obszarami o wartości wskaźnika poniższe średniej wartości dla gminy są: Bojszowy, Jedlina oraz Świerczyniec. Obszary te stanowią w dużej mierze lasy, łąki i pola, charakteryzuje je mała intensywność zabudowy, co przekłada się także na relatywnie niski poziom obsługi komunikacyjnej. Odwrotna sytuacja ma miejsce w przypadku centralnych części miejscowości, gdzie występuje duża koncentracja ludności oraz ważnych instytucji. Poziom obsługi komunikacyjnej w tych miejscach jest stosunkowo dobry, jednak podkreślić należy, iż w opinii respondentów badania ankietowego połączenia komunikacyjne oraz stan dróg nie został oceniony w gminie zbyt pozytywnie.

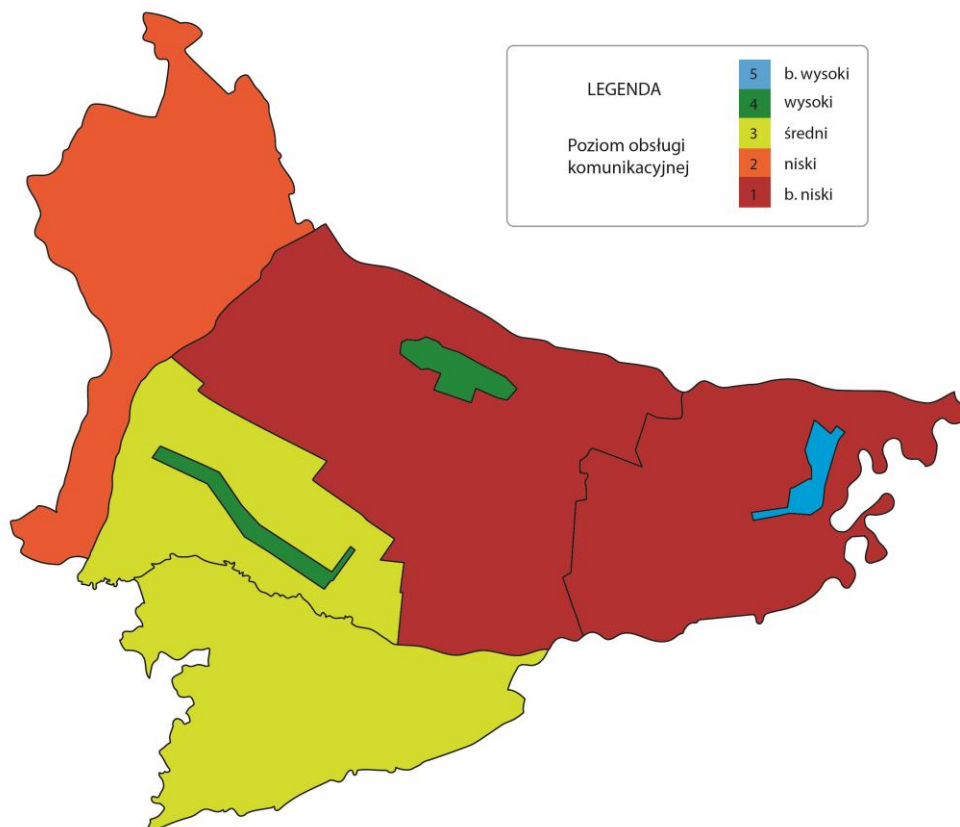
Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Tabela 19 Poziom obsługi komunikacyjnej

Lp.	Obszar	Liczba przystanków	Liczba przystanków na 1 km ²
I	Świerczyniec	8	1,23
II	Bojszowy	6	0,59
III	Bojszowy - centrum	4	10,81
IV	Bojszowy Nowe	8	1,95
V	Bojszowy Nowe - centrum	4	10,53
VI	Międzyrzecze	10	1,67
VII	Jedlina	6	0,96
VIII	Jedlina - centrum	4	17,39
Gmina Bojszowy		50	1,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MZK Tychy

Rysunek 22 Poziom obsługi komunikacyjnej

Źródło: opracowanie własne

1.6 Sfera techniczna

Sfera techniczna to kluczowa sfera potrzeb w gminie. Istotnie wpływa na kreowanie wizerunku gminy oraz jakość życia mieszkańców. Gmina Bojszowy jest stosunkowo dobrze wyposażona w urządzenia i obiekty infrastruktury

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

służące zaopatrzeniu w media. W latach 1991-2015 wykonano 60,29 km sieci wodociągowej. Tym samym wszystkie miejscowości gminy wyposażone zostały w system wodociągowy, co pozwala korzystać z centralnie dostarczanej wody każdemu gospodarstwu domowemu. W 1999 r. powołano Gminne przedsiębiorstwo komunalne Sp. z o.o. w Bojszowach – spółka komunalna ze 100% udziałem gminy Bojszowy. Spółka gospodaruje majątkiem gminy w zakresie odbioru ścieków komunalnych z terenu gminy. W latach 2004-2005 przy współudziale środków przedakcesyjnych z Unii Europejskiej, w ramach programu SAPARD, wybudowano kanalizację dla Bojszów Nowych i części Świerczyńca. Dzięki tym działaniom na koniec 2015 r. skanalizowano miejscowości Jedlina, Międzyrzecze, Bojszowy, Bojszowy Nowe i część Świerczyńca, a długość sieci kanalizacyjnej wyniosła 71,63 km. Ze znacznym wzrostem budownictwa jednorodzinnego nastąpiła konieczność rozbudowy sieci kanalizacyjnej. Duża ilość wytwarzanych ścieków, a także stopień zużycia urządzeń oczyszczalni spowodował konieczność opracowania dokumentacji jej przebudowy. Jednak z uwagi na wysoki koszt inwestycji rozważa się inne alternatywne sposoby odprowadzania ścieków komunalnych. Mimo wysokiego poziomu uzbrojenia gminy w przyłącza wodno-kanalizacyjne, na niektórych jej obszarach obserwuje się problemy w zakresie sfery technicznej. Niektóre rejon gminy pozostają niedoinwestowane, co determinuje zły stan części budynków publicznych i mieszkalnych oraz przestrzeni wokół nich. Powyższe wskazania wpłynęły na określenie wskaźnika pozwalającego na ocenę sytuacji w sferze technicznej, którym jest poziom degradacji technicznej. Wskaźnik stworzono na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Bojszowy, jak również wizyt studyjnych, podczas których oceniano stan infrastruktury. Poniższa tabela pokazuje, że obszarami o szczególnie wysokim stopniu degradacji w gminie są: Bojszowy Nowe – centrum oraz Jedlina – centrum.

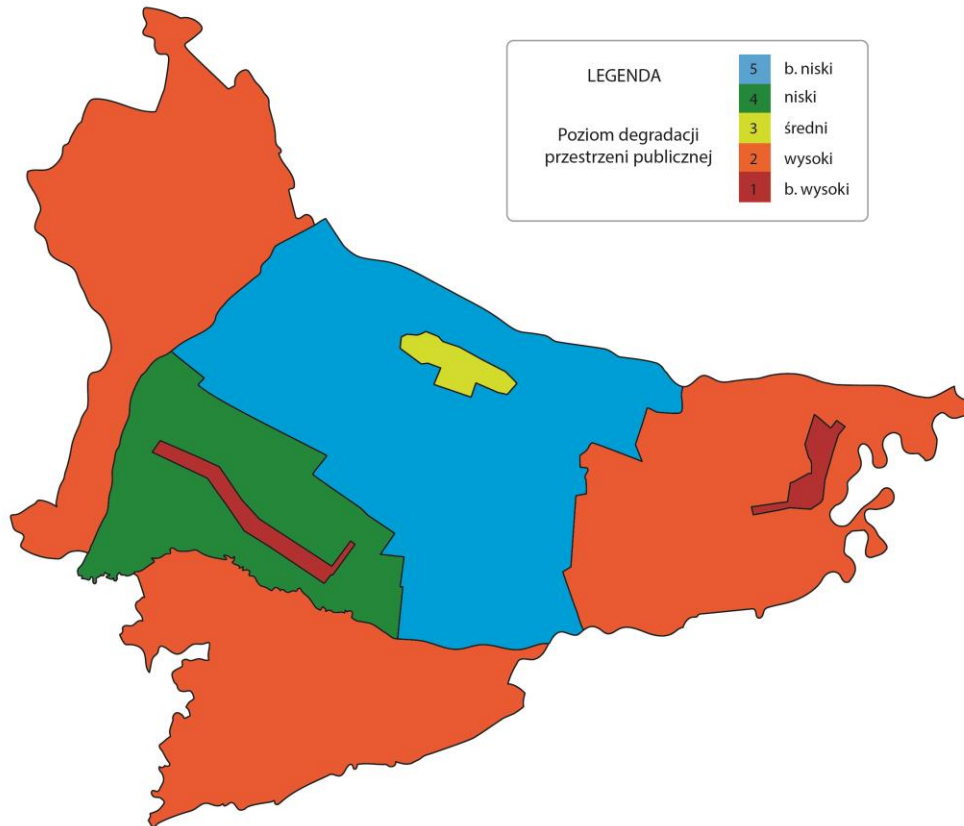
Tabela 20 Stopień degradacji przestrzeni publicznej

Lp.	Obszar	Średni poziom degradacji obiektów użyteczności publicznej
I	Świerczyniec	3,00
II	Bojszowy	4,20
III	Bojszowy - centrum	3,27
IV	Bojszowy Nowe	4,00
V	Bojszowy Nowe - centrum	2,00
VI	Międzyrzecze	3,0
VII	Jedlina	3,0
VIII	Jedlina - centrum	2,25
Gmina Bojszowy		3,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Bojszowy

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Rysunek 23 Stopień degradacji przestrzeni publicznej

Źr

Źródło: opracowanie własne

Analiza pozyskanych danych dotyczących sfery technicznej pozwoliła także na wypracowanie wskaźnika, który określa potrzeby termomodernizacyjne obiektów użyteczności publicznej. Poniższa tabela ujawnia, że prace termomodernizacyjne, wpływające na kondycję techniczną i środowiskową obszaru, najbardziej potrzebne są na obszarze Bojszów – centrum, Bojszów Nowych – centrum oraz Jedliny – centrum.

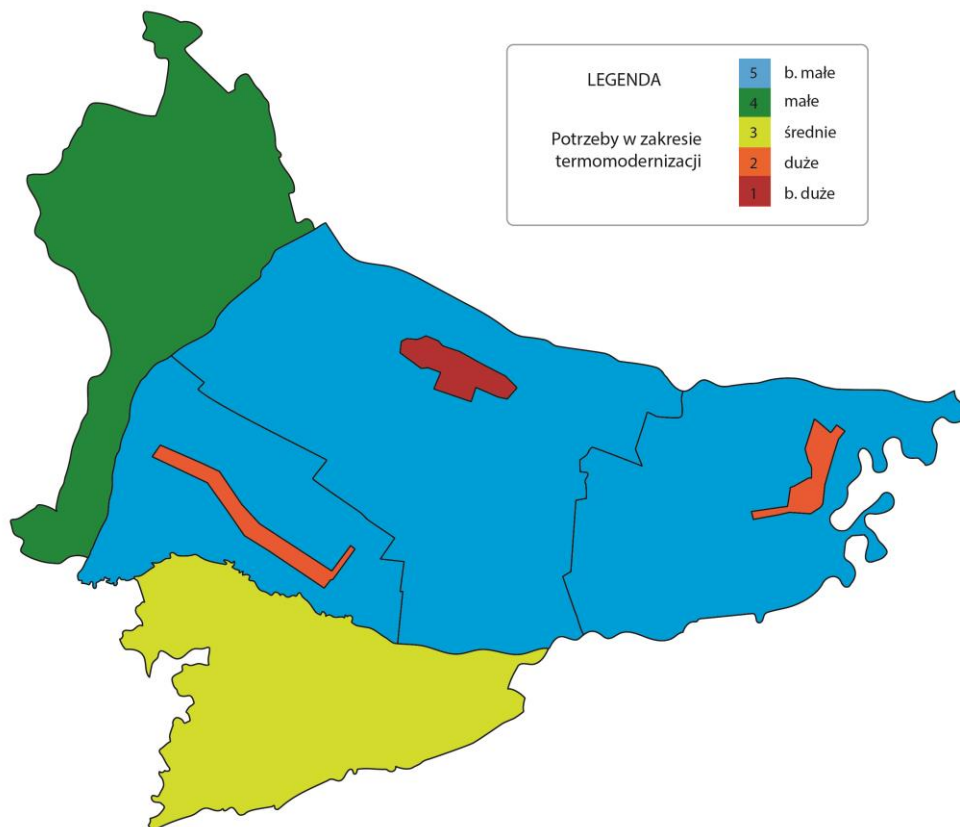
Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Tabela 21 Liczba obiektów wymagających termomodernizacji na 1 km

Lp.	Obszar	Liczba obiektów wymagających termomodernizacji	Liczba obiektów wymagających termomodernizacji na 1 km ²
I	Świerczyniec	1	0,15
II	Bojszowy	0	0,00
III	Bojszowy - centrum	4	10,81
IV	Bojszowy Nowe	0	0,00
V	Bojszowy Nowe - centrum	2	5,26
VI	Międzyrzecze	2	0,33
VII	Jedlina	0	0,00
VIII	Jedlina - centrum	1	4,35
Gmina Bojszowy		10	0,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Bojszowy

Rysunek 24 Potrzeby w zakresie termomodernizacji

Źródło: opracowanie własne

1.7 Podsumowanie – wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Powyżej zaprezentowane obszary zostały podsumowane w formie zbiorczych tabel obrazujących poziom natężenia negatywnych zjawisk w gminie Bojszowy. Każdą analizowaną zmienną skategoryzowano według gradacji punktowej (1 – bardzo wysokie natężenie zjawiska kryzysowego, 2- wysokie natężenie zjawiska kryzysowego, 3 – przeciętne natężenie zjawiska kryzysowego, 4 – niskie natężenie zjawiska kryzysowego, 5 – bardzo niskie natężenie zjawiska kryzysowego). W związku z powyższym, obliczono średnią dla każdej z wyróżnionych jednostek statystycznych, a uzyskane wyniki stanowiły podstawę do wyłonienia obszaru zdegradowanego, który jednocześnie jest obszarem rewitalizacji (im niższa wartość punktowa, tym większe natężenie zjawisk kryzysowych).

Pierwsza z tabel obrazuje natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej. W związku z obowiązującą definicją *rewitalizacji* wskazaną w ustawie, kryteria te traktuje się jako kluczowe z punktu widzenia delimitacji obszaru zdegradowanego. W ramach analizy skupiono się łącznie na siedmiu kryteriach obrazujących czynniki związane z kapitałem ludzkim, kapitałem społecznym, pomocą społeczną, naruszeniami prawa oraz sytuacją na rynku pracy (bezrobocie). Analiza czynników społecznych determinujących konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych pokazuje, że terenami szczególnie problemowymi, gdzie koncentrują się negatywne zjawiska społeczne i występuje tam zagrożenie ich nasilania się i rozprzestrzeniania, są jednostki funkcjonalne: Jedlina – centrum, Bojszowy – centrum, Bojszowy Nowe – centrum. Dodatkowo, szczególną uwagę zwraca się na sytuację podobszaru Jedlina – centrum, gdzie występuje bardzo duża koncentracja zjawisk kryzysowych – 6 z 7 zaproponowanych zmiennych uzyskuje wartość skategoryzowaną 1.

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Tabela 22 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna

Lp.	Obszar	Indeks starości	Poziom kapitału społecznego	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	Liczba ofiar przemocy na 100 mieszkańców	Liczba klientów GOPS na 100 mieszkańców	Kwota udzielonych świadczeń na 100 mieszkańców	Poziom bezrobocia	Wskaźnik syntetyczny degradacji obszaru
I	Świerczyniec	5	4	4	5	3	3	4	4,00
II	Bojszowy	2	2	5	2	4	4	3	3,14
III	Bojszowy - centrum	1	3	2	2	1	2	3	2,00
IV	Bojszowy Nowe	4	4	2	5	4	2	5	3,71
V	Bojszowy Nowe - centrum	4	2	4	3	1	4	3	3,00
VI	Międzyrzecze	2	5	3	5	5	3	3	3,71
VII	Jedlina	4	5	1	1	5	5	2	3,29
VIII	Jedlina - centrum	3	1	1	1	1	1	1	1,29
Gmina Bojszowy		Wartość referencyjna							3,02

Źródło: opracowanie własne

Dodatkową przesłanką, która została wzięta pod uwagę w wytypowaniu obszaru zdegradowanego były wyniki w pozostałych sferach (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). Poniżej zestawiono zmienne z zakresu sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Analizowane wskaźniki zestawiono łącznie i wyprowadzono syntetyczny wskaźnik degradacji obszaru. Badania wskazały na liczne deficyty obszarów: Jedlina – centrum, Bojszowy Nowe – centrum, Bojszowy – centrum. Poniżej wartości referencyjnej znalazły się także: Jedlina oraz Bojszowy Nowe. Ich poziom jest zróżnicowany, niemniej wszystkie ze wskazanych jednostek mieszczą się w grupie tych, które osiągają najmniej korzystne wartości. Najlepiej na tle gminy wypadają: Świerczyniec i Międzyrzecze, a zaraz za nimi Bojszowy.

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Tabela 23 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery

Lp.	Obszar	Aktywność gospodarcza	Kondycja lokalnych przedsiębiorstw	Średnia wartość sprzedaży napojów alkoholowych na 100 mieszkańców	Masa wyrobów azbestowych na 1 km ²	Poziom natężenia hałasu	Dostępność terenów zielonych	Dostępność placówek oświaty	Jakość usług edukacji	Dostępność usług publicznych	Dostępność parkingów	Dostępność placów zabaw	Dostępność punktów sprzedaży alkoholu	Niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru	Poziom obsługi komunikacyjnej	Poziom degradacji przestrzeni publicznej	Potrzeby w zakresie termomodernizacji	Wskaźnik syntetyczny degradacji obszaru
I	Świerczyniec	5	5	5	3	3	5	3	5	3	3	3	5	4	2	2	4	3,75
II	Bojszowy	4	3	3	3	3	4	3	3	3	2	2	4	4	1	5	5	3,25
III	Bojszowy - centrum	2	1	1	1	2	2	5	3	5	5	5	1	3	4	3	1	2,75
IV	Bojszowy Nowe	2	1	1	5	4	4	2	5	2	2	1	2	4	3	4	5	2,94
V	Bojszowy Nowe - centrum	1	4	4	1	2	2	2	5	3	2	2	3	3	4	1	2	2,56
VI	Międzyrzecze	5	4	4	4	3	5	3	4	3	3	4	3	4	3	2	2	3,56
VII	Jedlina	3	-	-	5	4	5	1	3	1	1	1	-	4	1	2	5	2,77
VIII	Jedlina - centrum	1	2	1	1	2	2	2	3	1	2	2	1	3	5	1	4	1,94
Gmina Bojszowy		Wartość referencyjna																2,94

Źródło: opracowanie własne

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Na podstawie danych przedstawionych w tabelach należy przyjąć, że obszarami w których koncentruje się najwięcej negatywnych zjawisk są:

- Bojszowy – centrum,
- Bojszowy Nowe – centrum,
- Jedlina – centrum.

Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego, będącego obszarem rewitalizacji Gminy Bojszowy wyznaczony został w oparciu o wnioski wynikające z:

- diagnozy zjawisk kryzysowych w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej,
- wizyt studyjnych, w trakcie których zidentyfikowano miejsca i obiekty, które ze względu na swój potencjał rozwojowy zasługują na objęcie działaniami rewitalizacyjnymi,
- analizy aktualnych gminnych dokumentów strategicznych, programowych i planistycznych, w zakresie komplementarności rozstrzygnięć w nich zawartych z możliwymi do podjęcia działaniami rewitalizacyjnymi.

Zgodnie z art. 10 pkt. 2 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców. Wytyczony obszar rewitalizacji (tożsamy z wyznaczonym obszarem zdegradowanym) spełnia wymagania zawarte w ustawie.

Ogólna powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 98 ha, co stanowi 2,88% całej powierzchni gminy. Natomiast ogólna liczba ludności zamieszkującej go to 1 916 osób, co stanowi 25,31% liczby ludności gminy Bojszowy.

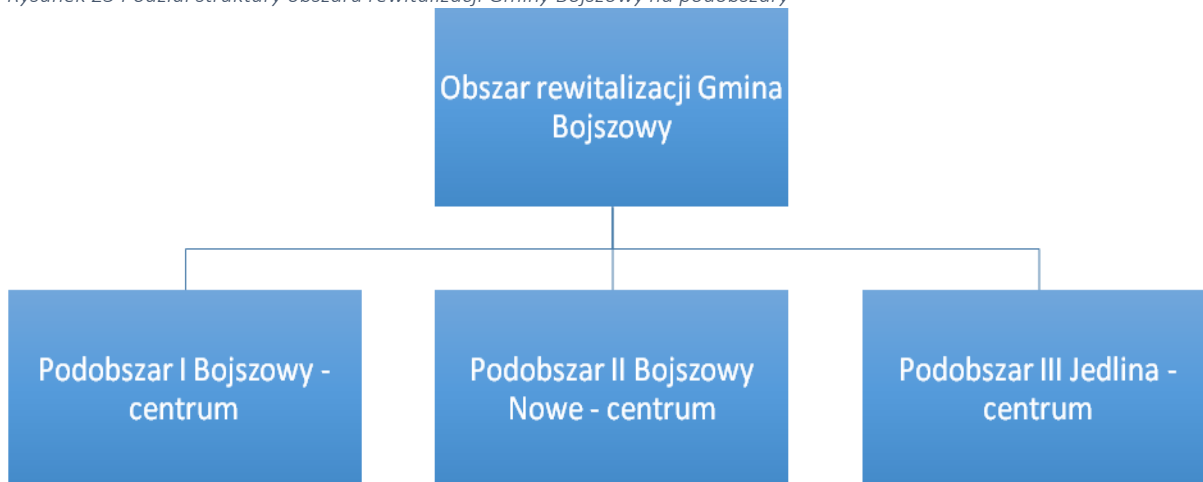
Tabela 24 Zestawienie wskaźników obligatoryjnych dla obszaru rewitalizacji

Obszar	Ludność [os.]	% Ludności	Powierzchnia [ha]	% Powierzchni
Bojszowy - centrum	868	11,47%	37	1,09%
Bojszowy Nowe - centrum	818	10,81%	38	1,12%
Jedlina - centrum	230	3,04%	23	0,68%
łącznie 3 podobszary	1 916	25,31%	98	2,88%
Gmina Bojszowy	7 570	100%	3 407	100%

Źródło: opracowanie własne

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

Rysunek 25 Podział struktury obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy na podobszary

Źródło: opracowanie własne

Spis tabel i rysunków

<i>Rysunek 1 Jednostki statystyczne analizowane w ramach prac nad GPR Gminy Bojszowy na lata 2017 – 2022</i>	14
<i>Rysunek 2 Indeks starości</i>	21
<i>Rysunek 3 Poziom kapitału społecznego</i>	23
<i>Rysunek 4 Poziom przestępczości</i>	24
<i>Rysunek 5 Ofiary przemocy domowej</i>	26
<i>Rysunek 6 Liczba klientów GOPS na 100 mieszkańców</i>	29
<i>Rysunek 7 Kwota udzielonych świadczeń na 100 mieszkańców</i>	29
<i>Rysunek 8 Poziom bezrobocia</i>	31
<i>Rysunek 9 Aktywność gospodarcza</i>	33
<i>Rysunek 10 Kondycja lokalnych przedsiębiorstw</i>	34
<i>Rysunek 11 Średnia wartość sprzedaży napojów alkoholowych na 100 mieszkańców</i>	36
<i>Rysunek 12 Masa wyrobów azbestowych na 1 km²</i>	38
<i>Rysunek 13 Poziom natężenia hałasu</i>	39
<i>Rysunek 14 Dostęp do terenów zielonych</i>	41
<i>Rysunek 15 Dostęp do palcówek oświaty</i>	43
<i>Rysunek 16 Jakość usług edukacji</i>	44
<i>Rysunek 17 Dostęp do usług publicznych</i>	45
<i>Rysunek 18 Dostęp do parkingów</i>	46
<i>Rysunek 19 Dostęp do placów zabaw</i>	47
<i>Rysunek 20 Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców</i>	48
<i>Rysunek 21 Poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu</i>	49
<i>Rysunek 22 Poziom obsługi komunikacyjnej</i>	50
<i>Rysunek 23 Stopień degradacji przestrzeni publicznej</i>	52
<i>Rysunek 24 Potrzeby w zakresie termomodernizacji</i>	53
<i>Rysunek 25 Podział struktury obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy na podobszary</i>	58
<i>Tabela 1 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego</i>	16
<i>Tabela 2 Indeks starości</i>	21
<i>Tabela 3 Kapitał społeczny</i>	22
<i>Tabela 4 Poziom bezpieczeństwa - wskaźnik przestępczości</i>	24
<i>Tabela 5 Poziom bezpieczeństwa - wskaźnik przemocy w rodzinie</i>	25
<i>Tabela 6 Wskaźniki w zakresie pomocy społecznej</i>	28
<i>Tabela 7 Poziom bezrobocia</i>	30

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Bojszowy

<i>Tabela 8 Aktywność gospodarcza.....</i>	<i>32</i>
<i>Tabela 9 Kondycja lokalnych przedsiębiorstw.....</i>	<i>34</i>
<i>Tabela 10 Średnia wartość sprzedaży napojów alkoholowych na 100 mieszkańców.....</i>	<i>35</i>
<i>Tabela 11 Masa wyrobów azbestowych na 1 km².....</i>	<i>37</i>
<i>Tabela 12 Poziom natężenia hałasu.....</i>	<i>39</i>
<i>Tabela 13 Dostęp do terenów zielonych.....</i>	<i>41</i>
<i>Tabela 14 Dostęp do placówek oświaty.....</i>	<i>42</i>
<i>Tabela 15 Dostęp do usług publicznych.....</i>	<i>44</i>
<i>Tabela 16 Dostęp do parkingów.....</i>	<i>46</i>
<i>Tabela 17 Dostęp do placów zabaw.....</i>	<i>47</i>
<i>Tabela 18 Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców.....</i>	<i>48</i>
<i>Tabela 19 Poziom obsługi komunikacyjnej.....</i>	<i>50</i>
<i>Tabela 20 Stopień degradacji przestrzeni publicznej.....</i>	<i>51</i>
<i>Tabela 21 Liczba obiektów wymagających termomodernizacji na 1 km.....</i>	<i>53</i>
<i>Tabela 22 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna.....</i>	<i>55</i>
<i>Tabela 23 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery.....</i>	<i>57</i>
<i>Tabela 24 Zestawienie wskaźników obligatoryjnych dla obszaru rewitalizacji.....</i>	<i>58</i>